

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Ing. Jiří Douša

Insolvenční řízení ve světle novely č. 31/2019 Sb.

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Miroslav Sedláček, LL.M., Ph.D.

Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 17.11.2019

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 163.675 znaků včetně mezer.

V Praze dne 17.11.2019

Ing. Jiří Douša
diplomant

Děkuji panu JUDr. Miroslavu Sedláčkovi, LL.M., Ph.D., vedoucímu mé diplomové práce, za cenné připomínky a přínosnou pomoc při zpracování tématu mé diplomové práce.

Obsah

Úvod.....	6
1. Základní charakteristika insolvenčního řízení.....	7
1.1. Vývoj insolvenčního řízení	7
1.2. Účel a průběh insolvenčního řízení.....	9
1.3. Způsoby řešení úpadku před nabytím účinnosti novely.....	10
1.3.1. Likvidační způsob řešení úpadku	11
1.3.2. Sanační způsoby řešení úpadku	14
1.4. Oddlužení z pohledu právní komparatistiky	23
1.4.1. Právní úprava oddlužení v Německu	23
1.4.2. Právní úprava oddlužení na Slovensku.....	25
2. Charakteristika, důvody a cíle zák. č. 31/2019 Sb.	28
2.1. Analýza ekonomické situace FO v České republice	28
2.2. Cíl a důvody novelizace insolvenčního zákona	32
2.3. Závěrečná zpráva RIA k návrhu zákona	35
2.3.1. Hodnocení dopadu regulace.....	35
2.3.2. Závěrečná zpráva RIA k návrhu zákona.....	36
2.4. Slučitelnost zák. č. 31/2019 Sb. v rámci EU.....	39
2.5. Novelizované právní předpisy.....	42
2.5.1. Novelizace insolvenčního zákona.....	43
3. Vybrané změny insolvenčního zákona	44
3.1. Změny v právní úpravě institutu oddlužení	44
3.2. Změny ve vztahu k insolvenčnímu správci a insolvenčnímu soudu	67
3.2.1. Dohled insolvenčního správce	67
3.2.2. Odměna insolvenčního správce	67
3.2.3. Rozhodnutí insolvenčního soudu.....	68
3.2.4. K přechodnému ustanovení	69
4. Zhodnocení dopadu zák. č. 31/2019 Sb. a navrhované změny <i>de lege ferenda</i>	71
4.1. Dopad z ekonomického hlediska	71
4.2. Dopad na účastníky řízení.....	74
4.2.1. Dopad na dlužníky	74
4.2.2. Dopad na věřitele	76

4.3. Dopad na insolvenční správce a insolvenční soud.....	77
4.4. Změny zák. č. 31/2019 Sb. <i>de lege ferenda</i>	78
Závěr	80
Seznam zkratk	82
Seznam použitých zdrojů.....	83
Název diplomové práce v českém jazyce	89
Klíčová slova	89
Abstrakt.....	90
Název diplomové práce v anglickém jazyce.....	91
Klíčová slova v anglickém jazyce	91
Abstract.....	92

Úvod

Jako téma mé diplomové práce jsem zvolil zhodnocení novely insolvenčního zákona č. 31/2019 Sb. se zaměřením na institut oddlužení. Předmětná novela, taktéž označována jako oddlužovací, vstoupila v účinnost z větší části dne 1. června 2019 a proto se jedná o téma velmi aktuální a z pohledu odborné veřejnosti a zejména dlužníků značně diskutované. Každým rokem v České republice narůstá počet fyzických osob, které se nacházejí v tzv. dluhové pasti, přičemž nejsou vlastními silami schopny se z jejich významné zadluženosti vymanit. Těmto osobám tak v důsledku finanční nesoběstačnosti nezbyvá než využít právních nástrojů, které jim stát nabízí. Jedním z těchto nástrojů je institut oddlužení, který v důsledku novelizace insolvenčního zákona dostal změny celkové jeho koncepce.

Proklamovaným hlavním cílem novely insolvenčního zákona je především rozvolnění podmínek pro vstup a splnění oddlužení, a s tím spojené jeho zpřístupnění širšímu okruhu dlužníků. Zároveň se předpokládá návrat ekonomicky vyloučených osob do aktivního socioekonomického života, s nímž je spojena, *inter alia*, celková úspora na straně veřejných rozpočtů.

V mé práci se budu nejdříve věnovat dosavadní právní úpravě insolvenčního řízení, zejména se zaměřením na institut oddlužení tak, aby byly více reflektovány provedené změny jednotlivých ustanovení. Poté shrnu stěžejní důvody, které vedly k novelizaci insolvenčního zákona, a to zejména s přihlédnutím k výsledkům analýzy ekonomické situace fyzických osob v České republice, jakožto jednoho z hlavních důvodů jejího vzniku. Stěžejní část diplomové práce bude věnována provedeným změnám jednotlivých ustanovení insolvenčního zákona a následné analýze a kritickému zhodnocení jejich dopadu, a to nejen z mého úhlu pohledu, ale i z pohledu odborné veřejnosti.

V závěru práce shrnu výsledky mé analýzy a zhodnocení dopadu novelizace nejen ve vztahu k dlužníkům, nýbrž i ve vztahu k věřitelům, insolvenčním správcům a insolvenčním soudům, a dále posoudím, zda na základě získaných informací v průběhu psaní mé diplomové práce mohu potvrdit, zda konečná podoba novely insolvenčního zákona naplnila své předpokládané cíle.

1. Základní charakteristika insolvenčního řízení

Účelem kapitoly druhé je vymezit základní charakteristiku insolvenčního řízení s krátkým exkurzem do jeho historického vývoje. Z toho důvodu je tato kapitola rozdělena na čtyři podkapitoly, kdy první z nich je věnována historickému vývoji procesu dnes terminologicky označovaným jako insolvenční řízení, a s ním spojeným dobovým právním předpisům obsahující základní hmotněprávní a procesněprávní úpravu od 18. století.

Druhá podkapitola se věnuje účelu a shrnutí celého průběhu insolvenčního řízení. Jednotlivé kroky řízení jsou chronologicky seřazeny tak, jak na sebe podle insolvenčního zákona navazují. Detailní popis jednotlivých kroků je pak obsažen v následujících podkapitolách.

Poslední dvě podkapitoly tedy popisují jednotlivé způsoby řešení úpadku upravené insolvenčním zákonem ve znění účinném do 31.5.2019. Jelikož obsahem novely č.31/2019 Sb. jsou především, nikoliv však výlučně, změny týkající se oddlužení, je v této kapitole věnována podstatná část právě tomuto institutu.

V závěru kapitoly jsem se zaměřil na komparatistiku právní úpravy institutu oddlužení v rámci vybraných států Evropské unie, konkrétně pak Spolkové republiky Německo a Slovenské republiky.

1.1. Vývoj insolvenčního řízení

Počátky insolvenčního práva, dříve terminologicky označovaného jako právo úpadkové, lze v českých zemích datovat k roku 1781, kdy vznikl nový Obecný konkursní řád Josefa II., který vycházel z tradičního pojetí konkurzu jako jediného způsobu řešení úpadku dlužníka.

Nicméně v této souvislosti nelze opomenout dřívější dokumenty obsahující právní úpravu úpadkového práva, a to zejména Obnovené zřízení zemské pro Čechy z roku 1627, příp. Deklaratoria a Novelly z roku 1640. Ty se ovšem týkaly pouze zemského práva, doplněného parciální úpravou práv městských.¹

---

¹ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*, Praha: C.H. Beck, 2016, s. 27

Změna nastala až ve 2. pol. 19 stol., kdy v souvislosti s rozvojem hospodářství došlo v roce 1862 k doplnění stávající právní úpravy zák. č. 97/1862 ř.z., o vyrovnávacím řízení pro případ zastavení platů.

V roce 1868 vznikl zák. č. 1/1869 ř.z., konkursní řád, který svým způsobem jako první reflektoval změněné společenské a ekonomické podmínky té doby. Na tento zákon později v roce 1914 navázalo císařské nařízení č. 337/1914 ř.z., o konkursním, vyrovnávacím a odpůřčím řádu. Teprve tento právní předpis přinesl do českého právního řádu samostatnou úpravu zvláštního vyrovnávacího řízení.

Recepčním zákonem byla tato úprava převzata do ČSR a takto byla uplatňována až do počátku 30. let, kdy v rámci reformy soukromého práva byl přijat zák. č. 64/1931 Sb. z. a n., konkursní, vyrovnávací a odpůřčí řád.

V období po únoru 1948 až do roku 1991 nebylo možno v rámci ekonomických změn o existenci skutečného úpadkového práva uvažovat. Tato situace se změnila až vznikem nového konkursního a vyrovnávacího řádu². Jelikož chyběla od roku 1948 aplikační praxe tehdejších právních předpisů upravujících úpadkové právo, byl zákon o konkursu a vyrovnání mnohokrát během své účinnosti novelizován tak, aby se přizpůsobil potřebám praxe. Přestože tento zákon obsahoval jak likvidační způsob řešení úpadku v podobě konkurzu, tak sanační způsob v podobě vyrovnání, v praxi se stal zcela převažujícím způsobem řešení úpadku dlužníka právě konkurz.

Vzhledem k rozvoji tržního hospodářství a vstupem České republiky do Evropské unie v roce 2004 bylo stále více zjevné, že dosavadní právní úprava úpadkového práva je zastaralá a dostatečně nereflektuje odlišné potřeby ekonomického a sociálního života. Z toho důvodu byla potřeba novelizace úpadkového práva, které mělo téměř 15 let starou právní úpravu, jediným východiskem.

Dne 1. 1. 2008 tedy nabyl účinnosti, ačkoliv s ročním zpožděním, zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), který je inspirován americkou konkursní úpravou a právní úpravou insolvenčního řízení ve Spolkové republice

---

² Zák. č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání

Německo.³ Tento právní předpis byl od své účinnosti mnohokrát novelizován, přičemž jako poslední byla přijata novela č. 31/2019 Sb.

1.2. Účel a průběh insolvenčního řízení

Přestože není účel insolvenčního řízení v insolvenčním zákoně explicitně definován, lze při jeho vymezení vycházet z úvodního ustanovení týkajícího se předmětu úpravy insolvenčního zákona, ve kterém je stanoveno, že insolvenční zákon upravuje řešení úpadku a hrozícího úpadku dlužníka některým z povolených způsobů tak, aby došlo k uspořádání majetkových vztahů osob dotčených úpadkem nebo hrozícím úpadkem dlužníka a k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení jeho věřitelů.⁴

Ze samotného znění předmětného ustanovení a při použití dosavadních poznatků právní teorie lze shrnout, že účelem insolvenčního řízení je dosáhnout nejvyššího a zásadně poměrného uspokojení dlužníkových věřitelů tak, aby žádný z účastníků řízení nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího poměrného uspokojení věřitelů.

K tomu mají pomoci i základní zásady vyjádřené v § 5 InsZ, jejichž účelem je zabránit destrukci dlužníkovy majetku jako celku nejen jednotlivými věřiteli, ale i samotným dlužníkem a podporovat princip poměrného uspokojení všech věřitelů.

Průběh insolvenčního řízení lze stručně popsat několika na sebe navazujícími kroky, přičemž v konkrétnostech se bude průběh řízení logicky odlišovat, a to zejména v závislosti na subjektu, který insolvenční řízení zahajuje, na způsobu řešení dlužníkovy úpadku a na splnění zákonem stanovených podmínek ve vztahu k dlužníku, věřitelům a dalším subjektům řízení.

Insolvenční řízení je zahájeno dnem dojití insolvenčního návrhu věcně příslušnému soudu⁵. Argumentem a contrario lze tedy dospět k závěru, že insolvenční řízení nemůže být zahájeno z moci úřední, což je projevem zásady dispoziční.

Zahájení insolvenčního řízení oznamuje insolvenční soud vyhláškou, kterou zveřejní nejpozději do 2 hodin poté, kdy mu došel insolvenční návrh⁶, popř. kdy byl učiněn

---

³ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*, Praha: C.H. Beck, 2016, s. 31

⁴ Srov. § 1 InsZ

⁵ K věcné příslušnosti srov. § 7a InsZ

⁶ Srov. § 101 InsZ

záznam do spisu ve smyslu ust. § 100a odst. 5 InsZ. V případě, že je návrh na zahájení insolvenčního řízení spojen s návrhem na povolení oddlužení, má insolvenční soud ze zákona prodlouženou lhůtu ke zveřejnění takového návrhu na 3 dny. K tomu je potřeba také dodat, že má-li insolvenční soud důvodné pochybnosti o důvodnosti insolvenčního návrhu, rozhodne o nezveřejnění takového návrhu včetně souvisejících dokumentů v insolvenčním spise v insolvenčním rejstříku.

Druhým krokem je prohlášení dlužníkovra úpadku, popř. jiné rozhodnutí o návrhu. Insolvenční soud vydá rozhodnutí o úpadku, jestliže je osvědčením nebo dokazováním zjištěno, že dlužník je v úpadku, anebo že mu úpadek hrozí.⁷ Obsahem rozhodnutí je pak mimo výroku o tom, že se zjišťuje úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka, také výrok ustanovující insolvenčního správce, výzva věřitelům k přihlášení svých pohledávek a další zákonem stanovené informace.

Dalším krokem je rozhodnutí o způsobu řešení úpadku dlužníka. To vydá insolvenční soud v případě, není-li o způsobu řešení úpadku rozhodnuto již v rozhodnutí o úpadku. Insolvenční soud v takovém případě rozhodne podle ust. § 149 InsZ, a to do 3 měsíců po rozhodnutí o úpadku, avšak nejdříve po skončení schůze věřitelů svolané rozhodnutím o úpadku.

V závislosti na zvoleném způsobu řešení dlužníkovra úpadku se pak další kroky insolvenčního řízení rozcházejí do 3 rovin, kterými jsou konkurz, popř. nepatrný konkurz, reorganizace a oddlužení. Jednotlivé způsoby řešení úpadku jsou předmětem následující kapitoly.

1.3. Způsoby řešení úpadku před nabytím účinnosti novely

V této kapitole se věnuji právní úpravě způsobů řešení úpadku, popř. hrozícího úpadku dlužníka ve znění účinném do 31. 5. 2019. Právní teorie rozeznává dva základní druhy způsobů řešení úpadku dlužníka, a to tzv. sanační způsob a likvidační způsob. Mezi likvidační řešení podle předchozí i aktuální právní úpravy⁸ patří konkurz a zvláštní způsoby řešení úpadku, které se týkají jen vybraných subjektů a případů⁹. Nicméně pro

---

⁷ Srov. § 3 InsZ

⁸ Po nabytí účinnosti novely č. 31/2019 Sb.

⁹ Insolvenční zákon stanoví pro finanční instituce v rámci insolvenčního řízení zásadní specifika oproti ostatním subjektům, kdy obsahuje speciální úpravu pro případ jejich úpadku. Lze tedy říci, že úpadek finančních institucí je řešen v rámci zvláštního režimu.

účely mé diplomové práce není potřeba se zvláštním způsobům řešení úpadku více věnovat. Sanačním řešení jsou pak reorganizace a oddlužení.

Cílem této kapitoly je tedy zejména rozbor právní úpravy jednotlivých institutů a jejich stručná charakteristika.

1.3.1. Likvidační způsob řešení úpadku

Likvidační povaha tohoto způsobu řešení úpadku spočívá zejména v tom, že cílem není zachovat ekonomickou aktivitu dlužníka a dát mu druhou šanci v podobě tzv. čistého štítu, ale naopak zjištěné pohledávky věřitelů uspokojit z výnosu zpeněžení majetkové podstaty dlužníka s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezaniknou, nestanoví-li insolvenční zákon jinak. U právnických osob se likvidační způsob projevuje v některých případech také tím, že po zrušení konkurzu z důvodů stanovených v insolvenčním zákoně dojde k jejímu zrušení a zániku.

Konkurs

Právní úprava konkurzu, jako jednoho ze způsobů řešení úpadku označeného za způsob likvidační, je obsažena v části druhé, hlavě I. InsZ, počínaje ust. § 244 a následující.

Samotný pojem konkurz je pak definován v úvodním ustanovení této druhé části, kdy se konkurzem rozumí způsob řešení úpadku formou zásadně poměrného uspokojení zjištěných pohledávek věřitelů z výnosu zpeněžení majetkové podstaty dlužníka.¹⁰ Zjištěnými pohledávkami se rozumí takové, které byly do insolvenčního řízení řádně přihlášeny¹¹ a pravomocně nepopřeny.¹²

K poměrnému uspokojení zjištěných pohledávek pak dochází na základě rozhodnutí o prohlášení konkurzu, které může vydat pouze insolvenční soud. Jak jsem již uvedl výše, na rozdíl od sanačních způsobů řešení úpadku v případě, kdy zjištěné pohledávky nejsou z výnosu zpeněžení dlužníkovy majetkové podstaty uspokojeny, a to buď z části nebo zcela, nezanikají, pokud zákon nestanoví jinak.¹³

---

¹⁰ Srov. § 244 InsZ

¹¹ Srov. § 173 InsZ

¹² Srov. § 192 a násl. InsZ

¹³ Srov. § 244 InsZ

Vymezení pojmu konkurs lze také nalézt v důvodové zprávě k vládnímu návrhu prvorepublikového zákona o problematice úpadků. V této je pak uvedeno, že hlavním účelem konkursního řízení je zabránění pravidelně se vyskytujícímu jevu v rámci řízení exekučních, a tedy, že dochází k uspokojování nejdříve pohledávek těch věřitelů, kteří vedli exekuce nejdříve, přičemž na ostatní, později zahájené exekuce, se nedostane. Roli zde nehraje, kdy pohledávka vznikla a ani o jakou pohledávku se jedná. Tento jev je v konkursním řízení zcela vyloučen, jelikož se v něm přihlíží k pohledávkám všech věřitelů dlužníka.

Prohlášení konkurzu a jeho účinky

Konkurz může být prohlášen na majetek právnické i fyzické osoby, může se týkat jak podnikatelských, tak nepodnikatelských subjektů. Konkurs nelze prohlásit na majetek subjektů, u nichž není možno zahájit insolvenční řízení.¹⁴ V případech, kdy je dlužníkem osoba, u které je vyloučena reorganizace nebo oddlužení, vydá insolvenční soud rozhodnutí o prohlášení konkurzu zároveň s rozhodnutím o úpadku. V ostatních případech rozhodne insolvenční soud o prohlášení konkurzu samostatným rozhodnutím vydaným do 3 měsíců po rozhodnutí o úpadku.¹⁵

Rovněž může insolvenční soud prohlásit konkurz i přeměnou reorganizace¹⁶ nebo po zrušení schváleného oddlužení¹⁷. Taktéž pokud insolvenční soud odmítne návrh na povolení oddlužení, vezme na vědomí jeho zpětvzetí nebo jej zamítne, současně rozhodne o způsobu řešení úpadku dlužníka konkurzem.¹⁸

Rozhodnutí o prohlášení konkurzu je rozhodnutím ve věci samé, lze tedy proti němu podat opravný prostředek. K tomu lze odkázat na judikaturu NS ČR „*Opravný prostředek (odvolání, dovolání, žaloba pro zmatečnost(směřující přímo proti rozhodnutí insolvenčního soudu o prohlášení konkurzu na majetek dlužníka může uspět jen tehdy, jsou-li jeho prostřednictvím zpochybněny předpoklady pro vydání rozhodnutí o prohlášení konkurzu, k nimž patří předchozí vydání rozhodnutí o úpadku dlužníka a závěr, že dlužníkuv úpadek nelze řešit některým ze sanačních způsobů (reorganizací či oddlužením), případně závěr, že namísto přijetí rozhodnutí o způsobu řešení dlužníkov*

---

¹⁴ Srov. § 6 InsZ

¹⁵ HÁSOVÁ, J., MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*, Praha: C. H. Beck, 2013. s. 157

¹⁶ Srov. § 363 InsZ

¹⁷ Srov. § 418 InsZ

¹⁸ Srov. § 396 InsZ

úpadku (ve smyslu § 4 odst. 2 InsZ) mělo být vydání rozhodnutí o tom, že dlužník není v úpadku (§ 158 InsZ)¹⁹ a dále „Insolvenční správce podat odvolání nebo jiný opravný prostředek proti usnesení o prohlášení konkurzu nemůže“²⁰

Právní účinky, se kterými spojuje insolvenční zákon prohlášení konkurzu, nastávají okamžikem zveřejnění rozhodnutí o prohlášení konkurzu v insolvenčním rejstříku.²¹ V tomto lze odkázat i na ustálenou judikaturu insolvenčních soudů.²² Tímto okamžikem se rozumí den, hodina a minuta zveřejnění.²³ Samotný údaj o tom, kdy nastávají účinky prohlášení konkurzu, se vyznačí na vyhotovení tohoto rozhodnutí.²⁴

Počínaje tímto okamžikem dopadají účinky prohlášeného konkurzu na celou řadu subjektů, oprávnění a povinností. Zejména lze hovořit o dopadu na právní úkony²⁵ učiněné dlužníkem, pokud již předtím nedošlo k jejich omezení jiným způsobem, zejména omezením s nakládáním s majetkovou podstatou²⁶ či omezením na základě předběžného opatření²⁷.

Prohlášením konkurzu totiž přechází na insolvenčního správce nejen oprávnění nakládat s majetkovou podstatou dlužníka, avšak také výkon práv a plnění povinností, pokud souvisí s majetkovou podstatou.²⁸ Mimo účinků dopadajících přímo na majetkovou sféru dlužníka a jeho právní postavení, lze hovořit také o dopadu účinků na celou řadu dalších subjektů, ke kterým byl dlužník dosud v právním vztahu, typicky věřitelé a dlužníci dlužníka. InsZ dále upravuje vliv konkurzu na dříve probíhající procesy.

Průběh a zrušení konkurzu

Z právního hlediska je konkurzní řízení, obdobně jako reorganizace či oddlužení, složitým procesním postupem skládajícím se z několika na sebe navazujících částí. Vzhledem ke skutečnosti, že účelem mé diplomové práce není detailní popis jednotlivých

---

¹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 3. 2011, sen. zn. 29 NS ČR 12/2011

²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 9. 2010, sen. zn. 29 NS ČR 32/2010

²¹ Srov. § 245 InsZ a srov. § 89 InsZ

²² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 6. 2009 sp. zn. 1 VSPH 309/2009

²³ Srov. § 71 InsZ

²⁴ Srov. § 16 JŘIns

²⁵ Ačkoliv od 1.1.2014 nabyl účinnosti OZ, který terminologicky změnil pojem právní úkon na pojem právní jednání, v InsZ není tato změna reflektována (srov. § 545 a násl. OZ)

²⁶ Srov. § 111 InsZ

²⁷ Srov. §§ 112,113 InsZ

²⁸ Srov. § 246 InsZ

způsobů řešení úpadku dlužníka, slouží celá kapitola 2, jak jsem již avizoval v jejím úvodu, pouze jako základní shrnutí podstatných znaků jednotlivých způsobů řešení úpadku.

Z toho důvodu lze průběh konkurzu zjednodušeně shrnout v několika následujících krocích tak, jak na sebe dle InsZ navazují.

Pomineme-li samotné zahájení insolvenčního řízení na návrh, prvním krokem je prohlášení konkurzu, poté lze hovořit o první schůzi věřitelů, zpeněžení majetkové podstaty ze soupisu a s tím související konečné zprávě ke zpeněžení majetkové podstaty, dále o rozvrhovém usnesení, splnění rozvrhového usnesení, zrušení konkursu pro splnění rozvrhového usnesení a v případě, že se jedná o konkurz dlužníka právnické osoby, dochází k jejímu zániku a výmazu z obchodního rejstříku.²⁹

Insolvenční soud může konkurz zrušit rozhodnutím jen z důvodů taxativně stanovených v InsZ.³⁰ Z tohoto výčtu bych rád vyzdvihl dva důvody, se kterými jsem se v mé dosavadní praxi v oblasti insolvenčního práva setkal nejčastěji. První z nich je situace, kdy insolvenční soud zjistí, že pro uspokojení věřitelů je majetek dlužníka zcela nepostačující. Druhým důvodem je naopak situace, kdy insolvenční soud obdrží od insolvenčního správce zprávu o splnění rozvrhového usnesení.

Rozhodnutí insolvenčního soudu, kterým se konkurs ruší, je vykonatelné a jeho účinky nastávají dnem, kdy nabude právní moci. Současně nabytím právní moci takového rozhodnutí insolvenční řízení končí.³¹

1.3.2. Sanační způsoby řešení úpadku

V této kapitole se zaměřím na sanační způsoby řešení úpadku, kterými jsou podle stávající právní úpravy reorganizace, upravena v části druhé, hlavě druhé počínaje ust. § 316 InsZ a oddlužení, jehož právní úpravu nalezneme taktéž v části druhé, hlavě páté v ust. § 389 a násl. InsZ.

Sanační povahou reorganizace a oddlužení se rozumí, naopak od likvidační povahy řešení úpadku zejména v podobě konkurzu, zachování ekonomické aktivity dlužníka při splnění zákonem stanovených podmínek. Jedná se tedy o způsoby speciální vůči

---

²⁹ HÁSOVÁ, J., MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*, Praha: C. H. Beck, 2013. s. 175

³⁰ Srov. §§ 308, 310 InsZ

³¹ Srov. § 309 InsZ

konkurzu, které jsou vázány na splnění určitých podmínek, které souvisí právě s jejich sanační povahou.

Z hospodářského hlediska lze říct, že speciálnost sanačních postupů, zejména u reorganizace, spočívá ve skutečnosti, že konkurz, jakožto likvidační způsob řešení úpadku dlužníka lze použít zpravidla kdykoliv, na druhou stranu sanační způsob může s dobrým výsledkem proběhnout jen při splnění řady podmínek, kdy jde především o podmínku splnění ekonomických předpokladů.

Reorganizace

Reorganizací se rozumí zpravidla postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy podniku³², a to prostřednictvím opatření sloužících k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle reorganizačního plánu a kontroly jeho plnění ze strany věřitelů.³³

Pojem reorganizace byl do českého právního řádu zaveden insolvenčním zákonem, nicméně obdobný institut v podobě vyrovnání obsahovala i předchozí právní úprava v KV.

V porovnání s konkurzem a oddlužením se jedná o způsob řešení úpadku dlužníka, který předpokládá aktivnější účast jeho věřitelů, neboť jsou zde více vtaženi do spolurozhodování a odpovědnosti za výsledek. Současně platí, že také při reorganizaci musí být naplněn účel zákona, aby došlo k co nejvyššímu a poměrnému uspokojení těchto věřitelů.

Obecně je reorganizace umožněna pro řešení úpadku či hrozícího úpadku podnikatele, přičemž se reorganizace týká jeho podniku. Není podstatné, zda se jedná o podnikatele fyzickou nebo právnickou osobu.

Povolení reorganizace a jeho účinky

Osobou oprávněnou podat návrh na povolení reorganizace je sám dlužník nebo přihlášený věřitel, a to za splnění dalších zákonem stanovených podmínek.³⁴ O návrhu rozhoduje opět pouze insolvenční soud, který v případě, že nedojde k zpětvzetí návrhu na povolení reorganizace, k jeho odmítnutí či zamítnutí, návrhu vyhoví a reorganizaci

---

³² Dnes závod podle OZ

³³ Srov. § 316 InsZ

³⁴ Srov. §§ 317 až 319 InsZ

povolí. Proti rozhodnutí o povolení reorganizace není odvolání přípustné.³⁵ K tomu lze odkázat na rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, ve kterém soud mimo jiné uvedl, že „...z obsahu odvolání vyplývá, že věřitelé a) a b) jim napadli výlučně bod I. výroku, jímž soud prvního stupně povolil reorganizaci dlužníka, proti němuž však není podle § 328 insolvenčního zákona odvolání přípustné. Odvolacímu soudu proto nezbylo než postupovat podle § 218 písm. c) o.s.ř. a odvolání odmítnout“.³⁶

Osobou s dispozičním oprávněním, na rozdíl ve srovnání s konkurzem, je sám dlužník. To vyplývá zejména z ust. § 229 InsZ, který je dále rozveden v ust. § 330 InsZ. Pokud tedy došlo v průběhu insolvenčního řízení k omezení dispozičních oprávnění dlužníka,³⁷ právní mocí rozhodnutí o povolení reorganizace se tato omezení ruší. To ovšem nebrání insolvenčnímu soudu, aby na návrh insolvenčního správce, věřitelského výboru nebo i bez návrhu omezil dispoziční oprávnění *pro futuro*. V takovém případě přechází dispoziční oprávnění ve stanoveném rozsahu na insolvenčního správce.

S účinkem povolení reorganizace je spojena povinnost dlužníka ke dni předcházejícímu dni, kterým nastanou účinky povolení reorganizace, sestavit mezitímní účetní závěrku.

Průběh a skončení reorganizace

Průběh reorganizace povolené insolvenčním soudem vyplývá z reorganizačního plánu. Reorganizační plán lze chápat jako dohodu *sui generis*, ve které je vymezeno právní postavení dotčených osob. Dotčenými osobami se rozumí dlužník a věřitelé, kteří své pohledávky uplatnili přihláškou pohledávky, věřitele za majetkovou podstatou a pohledávek jim na roveň postavených a věřitele pohledávek, které se v insolvenčním řízení neuspokojují, pokud nejde o mimosmluvní sankce postihující majetek, tyto nároky zaniknou přijetím reorganizačního plánu.³⁸

Reorganizační plán musí být předložen insolvenčnímu soudu a k jeho projednání a hlasování o jeho přijetí dochází zpravidla na schůzi věřitelů, nicméně zákon umožňuje i postup odlišný.³⁹ Po projednání schůzi věřitelů je insolvenční soud oprávněn

---

³⁵ Srov. § 328 InsZ

³⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 8. 2010 č.j. 2 VSPH 643/2010-B-143

³⁷ Je irelevantní, zda se jedná o omezení vyplývající ze zákona nebo z rozhodnutí insolvenčního soudu

³⁸ KOZÁK, J. *Insolvenční zákon a předpisy související*, Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 1074

³⁹ Srov. §§ 344,345 InsZ.

rozhodnout, zda reorganizační plán splňuje zákonné požadavky. Účinky reorganizačního plánu nastávají v okamžiku, kdy nabude právní moci rozhodnutí insolvenčního soudu o jeho schválení, nebyla-li jeho účinnost odložena.

Obdobně, jako v kapitole týkající se průběhu a zrušení konkurzu, jsem níže shrnul jednotlivé na sebe navazující kroky, týkající se postupu v případě reorganizace. Těmito kroky jsou rozhodnutí o povolení reorganizace, předložení reorganizačního plánu včetně rozdělení věřitelů do skupin a vytvoření zprávy o reorganizačním plánu, dále rozhodování o reorganizačním plánu, zamítnutí či přijetí reorganizačního plánu, provedení reorganizačního plánu, splnění reorganizačního plánu a ukončení reorganizace.

Reorganizace může skončit několika způsoby, kterými jsou zrušení rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu⁴⁰, přeměna reorganizace v konkurz⁴¹, popř. splnění reorganizačního plánu⁴².

Oddlužení

Jak jsem již uvedl v úvodu kapitoly 1, účelem mé diplomové práce je mj. shrnutí a posouzení dopadů novely insolvenčního zákona č. 31/2019 Sb., která se z větší části týká právě institutu oddlužení. Z toho důvodu se budu v této kapitole věnovat oddlužení podrobněji tak, aby byly novelou provedené změny ve vztahu k předchozí právní úpravě více reflektovány.

Definice a účel oddlužení

Oddlužením se rozumí jeden ze způsobů řešení úpadku dlužníka, který je v insolvenčním zákoně upraven v rámci jeho části druhé, hlavy V., a kterým zároveň lze řešit nejen úpadek, ale i hrozící úpadek dlužníka⁴³.

Samotná legální definice, narozdíl od shora uvedených způsobů řešení úpadku dlužníka, není v insolvenčním zákoně uvedena. Tu je tedy třeba dovodit z celkové koncepce tohoto institutu v rámci jeho právní úpravy, a to zejména s ohledem na jeho účel a povahu.⁴⁴

---

⁴⁰ Srov. § 362 InsZ

⁴¹ Srov. § 363 InsZ

⁴² Srov. § 364 InsZ

⁴³ K definici hrozícího úpadku srov. § 3 odst. 5 InsZ

⁴⁴ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*, Praha: C.H. Beck, 2016, s. 5

Při vymezení obsahu samotného pojmu oddlužení lze taktéž vycházet z judikatury NS ČR, kdy tento judikoval „*Při oddlužení není kladen hlavní důraz na maximální uspokojení věřitelů, nýbrž cílem je umožnit dlužníkovi, splňuje-li pro to všechny zákonné předpoklady, aby se oddlužil – osvobodil od dluhů a znovu bez dluhů zapojil do ekonomického života. Jednou z podmínek přitom je, že dlužník k oddlužení musí přistupovat poctivě.*“⁴⁵

A dále ve vztahu k oddlužení „*...způsob řešení úpadku, který může v konečném výsledku (při zdárném průběhu celého oddlužení) vést k tomu, že insolvenční soud přizná dlužníku osvobození od placení zbytku dluhů.*“⁴⁶

Osvobozením dlužníka od placení zbytků dluhů ovšem neznamená, že po rozhodnutí insolvenčního soudu o splnění oddlužení přestávají tyto dluhy v uvedeném rozsahu existovat, nýbrž pouze se mění jejich charakter v tom smyslu, že se stávají nevymahatelnými.

Z citovaných usnesení a z účelu a povahy oddlužení lze tedy shrnout, že základní charakteristikou tohoto institutu je osvobození dlužníka, který v rámci oddlužení uhrazuje určitou část svých dluhů, od zbývajících, podstatné části všech jeho dluhů, které jsou věřiteli v rámci insolvenčního řízení uplatňovány. K tomu je třeba doplnit, že se jedná o dluhy, které ve vztahu k věřitelům mají povahu pohledávek nezajištěných věřitelů.⁴⁷

Zahájení řízení a návrh na povolení oddlužení

Zahájení insolvenčního řízení je ve smyslu dispoziční zásady plně vázáno na návrh oprávněného subjektu, přičemž k podání insolvenčního návrhu je aktivně legitimován jak dlužník, tak věřitel. V případě, že insolvenční návrh podá dlužník, který chce svůj úpadek, popř. hrozící úpadek řešit oddlužením, musí insolvenční návrh podat spolu s návrhem na povolení oddlužení.⁴⁸ Revizní novelou účinnou od 1. 1. 2014 došlo ke změně v subjektivní přípustnosti oddlužení, kdy nově dlužník fyzická osoba – podnikatel může za stanovených podmínek taktéž řešit svůj úpadek oddlužením.⁴⁹

---

⁴⁵ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28.3.2012 sen. zn. 29 NSČR 32/2011

⁴⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29.9.2010 sen. zn. 29 NSČR 6/2008

⁴⁷ Srov. §§ 166, 167 InsZ *a contrario*

⁴⁸ Srov. § 390 InsZ

⁴⁹ Srov. § 389 odst. 2 InsZ

V případě, že insolvenční návrh podá osoba odlišná od dlužníka, může dlužník návrh na povolení oddlužení podat nejpozději do 30 dnů od doručení insolvenčního návrhu dlužníku. Oddlužení tedy nemůže být povoleno na návrh ani věřitele, ani věřitelského orgánu či na návrh insolvenčního správce.

Zde lze opět odkázat na judikaturu NS ČR, kdy tento judikoval „*Dlužník je jedinou osobou, která je podle insolvenčního zákona oprávněna podat návrh na povolení oddlužení; insolvenčnímu správci toto oprávnění nepřísluší.*“⁵⁰

S účinností od 1. 7. 2017 bylo do insolvenčního zákona vloženo ust. § 390a, které reagovalo na do té doby rozšířenou praxi skupin subjektů, které systematicky profitovaly na tíživé situaci dlužníka. Praxe těchto skupin spočívala zejména v tom, že dlužníkům nabízely zpracování insolvenčního návrhu spolu s návrhem na povolení oddlužení za úplatu v situaci, kdy dlužník třeba ani nesplňoval zákonné podmínky pro povolení oddlužení. Navíc insolvenční návrhy těchto skupin často vykazovaly tak zásadní nedostatky, že oddlužení nebylo povoleno ani těm dlužníkům, kteří zákonné požadavky splňovali.

Za účelem zamezení činnosti těchto skupin byla zákonodárcem do insolvenčního zákona předmětným ustanovením zakotvena povinnost, aby návrh na povolení oddlužení byl sepsán a podán za dlužníka pouze určitými osobami, a to např. advokáty, notáři či soudními exekutory. Dále byl tímto ustanovením určen maximální limit odměny za sepsání a podání návrhu na povolení oddlužení ve výši 4.000, - Kč bez DPH pro dlužníka jednotlivce a limit ve výši 6.000, - Kč bez DPH v případě společného oddlužení manželů. K tomu je navíc osoba, která návrh na povolení oddlužení za dlužníka sepsala a podala oprávněna si tuto odměnu uplatnit pouze v insolvenčním řízení, přičemž se tato pohledávka považuje za pohledávku postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatu.⁵¹

Rozhodnutí o návrhu na povolení oddlužení

Pokud insolvenční soud neshledá důvody pro odmítnutí návrhu na povolení oddlužení, popř. nedošlo-li ze strany dlužníka k účinnému zpětvzetí takového návrhu, insolvenční soud rozhodne o návrhu na povolení oddlužení v meritu věci, a to buď

---

⁵⁰ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31.10.2012 sen. zn. 29 NSČR 70/2012

⁵¹ Srov. § 390a InsZ

zamítnutím návrhu (v takovém případě může insolvenční soud rozhodnout o způsobu řešení úpadku konkurzem), povolením oddlužení ve formě jednoho rozhodnutí společně s rozhodnutím o úpadku⁵² nebo v případě věřitelského insolvenčního návrhu ve zvláštním rozhodnutí o povolení oddlužení, a to do 30 dnů po rozhodnutí o úpadku.

Jsou-li tedy splněny zákonné podmínky⁵³ oddlužení, insolvenční soud oddlužení povolí. K tomu Vrchní soud v Praze konstatoval, „že při rozhodování o návrhu na povolení oddlužení (obdobně je tomu i při povolování reorganizace) zákon zdůrazňuje roli soudu jako strážce společného zájmu věřitelů. Jestliže dlužník splňuje podmínky subjektivní přípustnosti oddlužení, poskytne věřitelům ekonomicky dostatečnou nabídku uspokojení jejich pohledávek a nelze-li mu přičíst nepoctivý záměr, pak soud za podmínek stanovených v § 395 až 397 InsZ oddlužení povolí.“⁵⁴

Rozhodnutí o schválení oddlužení

O tom, zda insolvenční soud oddlužení schvaluje, rozhodne neprodleně po skončení jednání, při kterém byly projednány námitky věřitelů⁵⁵, popř. pokud věřitelé námitky neuplatnili nebo soud jednání k jejich projednání nenařizoval, neprodleně po uplynutí lhůty k jejich podání. Insolvenční soud rozhoduje usnesením.

Na rozdíl od usnesení o povolení oddlužení má insolvenční soud při vydání usnesení o schválení oddlužení k dispozici usnesení schůze věřitelů o přijetí způsobu oddlužení, popř. má insolvenční soud k dispozici vlastní náhled na rozhodnutí o způsobu oddlužení. Toto usnesení je pro oddlužení klíčové, protože v závislosti na přijatém způsobu oddlužení určuje, jak má být následně oddlužení realizováno.

Způsoby provedení oddlužení

Zásadní předpoklad úspěšného schválení oddlužení je osobní účast dlužníka na schůzi věřitelů svolané k projednání způsobu oddlužení. V usnesení o schválení oddlužení je vždy, jak je uvedeno výše, uveden způsob oddlužení. Insolvenční zákon umožňuje provést oddlužení dvěma způsoby, kterými jsou zpeněžení majetkové podstaty dlužníka nebo plněním splátkového kalendáře po dobu pěti let. Určitou modifikací těchto dvou

---

⁵² Srov. § 148 odst. 3 InsZ

⁵³ Zejm. subjektivní přípustnost, poctivý záměr dlužníka, ekonomická přípustnost a odpovědný přístup dlužníka k plnění povinností

⁵⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5.8.2010 č.j. VSPH 463/2010-A-113

⁵⁵ Srov. § 404 ve spojení s § 403 odst. 3 InsZ

způsobů je pak jejich kombinace, kdy na základě výslovného prohlášení dlužníka lze k návrhu insolvenčního správce provést oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty nebo její části.⁵⁶

Ačkoliv původní koncepce zákona předpokládala pouze dva způsoby oddlužení, a tedy kombinovaný způsob výslovně neupravovala, objevovaly se v praxi názory, že jelikož není kombinovaný způsob výslovně zakázán, lze absenci regulace vyložit jako mezeru v právu, kterou je třeba s ohledem na zachování základního účelu insolvenčního zákona překlenout. Nakonec s účinností od 1. 1. 2017 byl kombinovaný způsob řešení oddlužení do insolvenčního zákona zapracován.

Zpeněžení majetkové podstaty

Tento způsob oddlužení je odbornou praxí označován také jako tzv. malý konkurz. Insolvenční zákon ostatně výslovně uvádí, že při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty se postupuje obdobně podle ustanovení o zpeněžení majetkové podstaty v konkurzu, a to se stejnými účinky.⁵⁷ Odlišností od úpravy konkurzu je pak rozsah majetkové podstaty dlužníka v oddlužení, kdy do této nepatří majetek dlužníka, který nabyl v průběhu insolvenčního řízení poté, co nastaly účinky schválení oddlužení.

Podstata zpeněžení majetkové podstaty tedy spočívá v jednorázovém uspokojení věřitelů dlužníka dle garantované míry uspokojení, a to v zásadě z výtěžku prodeje majetku dlužníka.

Pokud dojde ke schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, insolvenční soud uvede v usnesení informaci o tom, kdo je insolvenční správce, označení majetku náležejícího do majetkové podstaty dle stavu ke dni vydání tohoto usnesení včetně majetku, který se stane její součástí a označení nezajištěných věřitelů, kteří souhlasili s obdržením hodnoty plnění při oddlužení nižší než 30 % jejich pohledávky spolu s uvedením s dlužníkem jimi dohodnuté nejnižší hodnoty plnění.

---

⁵⁶ Srov. § 398 odst. 1 InsZ

⁵⁷ Srov. § 398 odst. 2 InsZ

Plnění splátkového kalendáře

V případě, že dojde k volbě tohoto způsobu oddlužení, je dlužník zavázán splácet po dobu 5 let měsíčně ze svých příjmů částku ve stejném rozsahu, v jakém z nich mohou být při výkonu rozhodnutí nebo exekuci uspokojeny přednostní pohledávky.

Dlužník poté rozvrhne tuto částku mezi nezajištěné věřitele podle poměru jejich pohledávek způsobem určeným v usnesení insolvenčního soudu o schválení oddlužení. V tomto usnesení je dále insolvenčním soudem uvedeno označení příjmů, z nichž taková povinnost dlužníku vzniká, označení nezajištěných věřitelů, kteří souhlasili s obdržáním hodnoty plnění při oddlužení nižší než 30 % obdobně jako v usnesení o schválení oddlužení zpeněžením majetkové podstaty, a taktéž příkaz určený plátcí mzdy, popř. plátcí jiného příjmu po doručení tohoto usnesení provádět ze mzdy nebo jiného příjmu dlužníka stanovené srážky a zákaz vyplácet tyto sražené částky dlužníku.⁵⁸

Pokud byl zvolen způsob oddlužení jako kombinace zpeněžení majetkové podstaty a plnění splátkového kalendáře, obsahuje usnesení o schválení oddlužení všechny výše uvedené náležitosti současně.

Průběh a skončení oddlužení

Průběh oddlužení lze opět zjednodušeně charakterizovat následujícími kroky, které na sebe vzájemně navazují. Jak již bylo uvedeno výše, nezbytným předpokladem a prvním krokem je podání návrhu na povolení oddlužení. Poté dojde k rozhodnutí o tomto návrhu, k rozhodnutí o povolení oddlužení, které je spojeno s rozhodnutím o úpadku. Následuje rozhodnutí o způsobu provedení oddlužení a o schválení oddlužení. V poslední fázi dojde k rozhodnutí o splnění oddlužení a insolvenční soud následně vydá usnesení o osvobození dlužníka od placení zbylých pohledávek.⁵⁹ Tímto způsobem lze postupovat pouze za předpokladu, že dlužník splní všechny zákonem stanovené podmínky řádně a včas. Insolvenční soud rozhodne současně o vyúčtované výši odměny a náhradě nákladů insolvenčního správce.

Dojde-li ke skončení oddlužení jeho řádným a včasným splněním podle schváleného způsobu jeho provedení, může insolvenční soud na návrh dlužníka rozhodnout usnesením o jeho osvobození od placení dosud neuspokojených pohledávek, zahrnutých do

---

⁵⁸ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*, Praha: C.H. Beck, 2016, s. 189

⁵⁹ HÁSOVÁ, J., MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*, Praha: C. H. Beck, 2013. s. 223

oddlužení. Zároveň se osvobození vztahuje i na ty pohledávky věřitelů, ke kterým se v insolvenčním řízení nepřihlíželo a na pohledávky, které měli věřitelé do insolvenčního řízení přihlásit, ale neučinili tak.

K charakteru osvobozených pohledávek se vyjádřil i NS ČR, kdy stanovil, že *„osvobozením pohledávka v neuhrazeném rozsahu nezanikla, ale věřitel ji nemůže úspěšně vymáhat (pohledávka má povahu naturální obligace). Dlužník je tedy zbaven povinnosti ji věřiteli zaplatit, ale pokud by ji uhradil dobrovolně, nepůjde o plnění bez právního důvodu.“*⁶⁰

1.4. Oddlužení z pohledu právní komparatistiky

V této kapitole se zaměřím na porovnání právní úpravy vybraných členských států Evropské unie, týkající se jednoho ze způsobů řešení úpadku dlužníka, a to oddlužení. Smyslem této kapitoly je nastínit základní pravidla a postup při oddlužení upravených v právních předpisech Spolkové republiky Německo a Slovenské republiky tak, aby bylo možné reflektovat zásadní rozdíly oproti stávající právní úpravě v insolvenčním zákoně, a to jak před nabytím účinnosti novely č. 31/2019 Sb., tak i poté.

1.4.1. Právní úprava oddlužení v Německu

Právní úprava insolvenčního řízení v Německu je obsažena komplexně v insolvenčním řádu (InsO)⁶¹, který byl přijatý v roce 1994 s účinností od 1. 1. 1999. Tento upravuje různé způsoby řešení úpadku dlužníka, přičemž v duchu americké inspirace se nejedná pouze o základní instituty známé z insolvenčního zákona (konkurz, reorganizace a oddlužení), ale různé jejich modifikace tak, aby byl vybrán vždy vhodný způsob řešení úpadku dlužníka.

Obdobně jako v insolvenčním zákoně lze rozdělit způsoby řešení úpadku dlužníka podle jejich charakteru, a to na způsob sanační a likvidační. Mezi sanační způsoby, které si dlužník – fyzická osoba může zvolit, patří spotřebitelský konkurz a osvobození od zbytku dluhů.

Samotný účel a záměr oddlužení pak vyplývá z § 1 InsO, podle kterého se vedle klasické potřeby poměrného uspokojení věřitelů má umožnit poctivému dlužníku

---

⁶⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3509/2010

⁶¹ Německý překlad: *Insolvenzordnung*

osvobození od zbytku jeho dluhů. Z obdobného záměru vychází oddlužení podle insolvenčního zákona, kdy insolvenční soud osvobodí dlužníka za splnění stanovených podmínek od zbývajících dosud nesplacených pohledávek. Blíže v kapitole Průběh a skončení oddlužení.

Oddlužení je dostupné dlužníkům – fyzickým osobám, kteří nevykonávají samostatnou výdělečnou činnost, dále pak důchodcům, nezaměstnaným, ženám v domácnosti a příjemcům sociálních dávek. Dále je oddlužené dostupné dlužníkům, kteří sice vykonávali samostatnou výdělečnou činnost, avšak počet jejich věřitelů je menší než dvacet a současně nemají dluhy z pracovněprávních vztahů.

Před vlastním insolvenčním řízením upravuje InsO postup, na základě kterého má dlužník svůj úpadek vyřešit mimosoudní cestou, formou dohody o vyrovnání s věřiteli. V případě, že dlužník nebude úspěšný, musí insolvenčnímu soudu v následujícím soudním řízení doložit potvrzením vydaným příslušnou institucí, že před podáním insolvenčního návrhu s pokusem o dohodu o vyrovnání neuspěl. Návrh takové dohody musí být obsažen v předloženém plánu dlužníka.

Obdobně jako v naší právní úpravě musí být insolvenční návrh podaný na úředním formuláři. Po jeho podání následuje další pokus o mimosoudní dohodu dlužníka s věřiteli, avšak za pomoci soudu. Soud v této fázi, která by neměla přesáhnout dobu delší než 3 měsíce, kvalifikovaně věřitelům sděluje stav dlužníkovy majetku a jaký plán oddlužení dlužník nabízí. Tento postup soudu je zcela odlišný od činnosti insolvenčního soudu po zahájení insolvenčního řízení podle insolvenčního zákona v ČR.

Pokud bude soud v této fázi úspěšný a dojde k přijetí plánu oddlužení, má účinky vyrovnání. V případě neúspěchu pokračuje soud ve vlastním insolvenčním řízení.⁶²

Totožně jako v české právní úpravě je v insolvenčním řízení ustanoven insolvenční správce, který zahájí zpeněžování majetkové podstaty dlužníka a následně jeho výtěžek rozdělí mezi věřitele. Pohledávky věřitelů v rozsahu, ve kterém nebyly uspokojeny, mohou být po skončení insolvenčního řízení opět vymáhány. To neplatí v situaci, kdy dlužník podá návrh na osvobození od placení zbytku dluhů. Tento návrh může dlužník

---

⁶² SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*, Praha: C.H. Beck, 2016, s. 44

podat současně s vlastním insolvenčním návrhem nebo po poučení soudem ve dvoutýdenní lhůtě.

Na rozdíl od české právní úpravy, InsO nevyžaduje určitou minimální míru uspokojení uplatněných pohledávek věřitelů, a to zejména z důvodu umožnění oddlužení i nemajetným dlužníkům.

Oddlužení probíhá na základě splátkového kalendáře, kdy základní doba jeho trvání je vymezena na 6 let. Ta může být po novelizaci InsO z roku 2014 zkrácena na 5 let, popř. 3 roky za podmínek v InsO stanovených. Mezi tyto patří například povinná úhrada nákladů insolvenčního řízení či uhrazení alespoň 35 % všech pohledávek věřitelů.

Pokud dlužník splní všechny jemu uložené povinnosti, jeho návrh bude přípustný a nebude shledán žádný důvod k odepření osvobození od placení zbytku dluhů, soud insolvenčnímu návrhu vyhoví.

Povinností dlužníka je poté během oddlužení po dobu 6 let vykonávat přiměřenou výdělečnou činnost, kterou lze po něm spravedlivě požadovat. Dále je povinen vydat prostřednictvím opatrovníka věřitelům mimořádné příjmy. V případě porušení této a dalších uložených povinností dojde k odepření osvobození od placení zbytku dluhů se současným ukončením splátkového kalendáře.

V závěrečné fázi rozhoduje insolvenční soud o osvobození od placení zbytku dluhů, a to na základě slyšení insolvenčního správce, opatrovníka nebo insolvenčních věřitelů.⁶³

1.4.2. Právní úprava oddlužení na Slovensku

Hmotněprávní a procesní úprava oddlužení je obsažena v zák. č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii, a o zmene a doplnení niektorých zákonov (KR).

Oddlužení je jako právní institut součástí konkurzního řízení, kdy jeho podstatou je možnost dlužníka – fyzické osoby domáhat se u soudu za podmínek stanovených zákonem zbavení svých dluhů. O této možnosti oddlužení musí být dlužník přiměřeně poučen ze strany soudu.

Jako základní předpoklad povolení oddlužení je dostačující příjem dlužníka. V případě, že majetek a příjmy dlužníka nepostačují ani na úhradu pohledávek za

---

⁶³ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*, 2016, Praha: C.H. Beck, s. 46

podstatou, je oddlužení vyloučené. Dalším logickým předpokladem je podání insolvenčního návrhu dlužníkem. Dlužník – fyzická osoba může s návrhem na prohlášení konkurzu současně spojit návrh na oddlužení. Tuto možnost má dlužník během celého konkurzního řízení až do jeho zrušení.

Lze tedy shrnout, že oddlužení na Slovensku není obdobou oddlužení v české právní úpravě, a to minimálně v tom smyslu, že by se jednalo o samostatný zvláštní sanační způsob řešení úpadku dlužníka. Nicméně lze konstatovat, že cíle mají v podstatě identické.⁶⁴

Další odlišností od úpravy v insolvenčním zákoně je skutečnost, že povolení oddlužení je vázáno na zrušení konkurzu, po němž bezprostředně dlužník přechází do oddlužení. Jakmile soud rozhodne o povolení oddlužení, současně ustanoví konkursního správce a rozhodne o určení rozsahu dispozice dlužníka s jeho majetkem po dobu tzv. zkušebního období.

Současně v rozhodnutí o povolení oddlužení soud stanoví částku, kterou musí dlužník na konci každého roku po dobu zkušebního období poskytnout k úhradě svých dluhů správci.

Pro dlužníka má rozhodnutí soudu o povolení oddlužení, *inter alia*, význam také v tom, že je v něm vymezeno tříleté zkušební období, během něhož má dlužník koncem každého zkušebního roku povinnost uhradit k rukám konkursního správce peněžitou částku určenou soudem, přičemž tato částka je zákonem limitována na maximálně 70 % celkového čistého příjmu dlužníka za uplynulý zkušební rok. Z této částky si konkursní správce odečte svou odměnu a takto poníženou sumu poměrně rozdělí v souladu s konečným rozvrhem výtěžku mezi dlužníkovy věřitele.

Pokud tedy po zrušení konkurzu nedošlo k úplnému uspokojení všech přihlášených pohledávek věřitelů, dojde k jejich uspokojení během zkušebního období alespoň částečným způsobem z majetku dlužníka podle pravidel stanovených v KR.

Z toho důvodu je během vymezené zkušební doby dlužník povinen vynakládat přiměřené úsilí za účelem získání příjmů, a to buď získáním zaměstnání nebo podnikáním. Taktéž je dlužníku uložena informační povinnost vůči konkursnímu správci.

---

⁶⁴ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*, Praha: C.H. Beck, 2016, s. 46

Porušení shora uvedených povinností včetně dalších povinností stanovených KR může vést ke zrušení zkušebního období. K tomu může dojít také v případě, kdy bude zjištěno, že příjem dlužníka nedostačuje ani na úhradu odměny konkursního správce.

Jestliže dojde úspěšně k uplynutí zkušebního období, rozhodne soud, a to i bez návrhu, o oddlužení dlužníka, přičemž toto rozhodnutí se rovněž zveřejní v Obchodním věstníku.

Pro dlužníka to má význam zejména v tom smyslu, že pohledávky, které zůstaly neuspokojené i po uplynutí zkušebního období, se okamžikem zveřejnění rozhodnutí soudu o oddlužení v Obchodním věstníku stávají ve vztahu k dlužníkovi nevymahatelnými.⁶⁵

---

⁶⁵ SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR*, Praha: C.H. Beck, 2016, s. 48

2. Charakteristika, důvody a cíle zák. č. 31/2019 Sb.

Tato kapitola se věnuje obecnému shrnutí zák. č. 31/2019 Sb.⁶⁶ z pohledu zákonodárce a dalších subjektů, který se podílely nejen její tvorbě, ale také na vyhotovení podkladových materiálů a studií, ze kterých novela vychází.

V úvodu kapitoly se zaměřím nejdříve na zhodnocení ekonomické situace dlužníků – fyzických osob v České republice, jakožto jedné z hlavních příčin vzniku předmětné novely. Zejména se zaměřením na statistické údaje týkající se zadluženosti těchto osob a zvolené způsoby jejího řešení.

Dále se v této kapitole věnuji hodnocení dopadů regulace a tzv. závěrečné zprávě RIA, kterou k předmětné novele zpracovalo Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Současně je v této kapitole věnována pozornost judikatuře Soudního dvora Evropské unie, a to konkrétně rozsudku ve věci C-377/14, jelikož tento měl vliv na změnu jednoho z ustanovení insolvenčního zákona.

V závěru kapitoly jsou taxativním způsobem vymezeny právní předpisy, které byly nabytím účinnosti předmětné novely dotčeny.

2.1. Analýza ekonomické situace FO v České republice

Insolvenční zákon je účinný již více než 10 let, přičemž v průběhu této doby bylo možno nasbírat dostatečné množství statistických údajů týkajících se zejména způsobů řešení úpadků dlužníků – fyzických osob a posoudit tak, zda účinná právní úprava dostatečně naplnila zamýšlené cíle a současně identifikovat problematické oblasti této části zákona.

Pro fyzické osoby je insolvenční řízení řešením především pro případ jejich nadměrného zadlužení, přičemž zadluženost, vzhledem ke snadné dostupnosti zejména

---

⁶⁶ Zákon, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správciích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

spotřebitelských úvěrů, se v průběhu posledních let trvale zvyšuje a s tím i objem peněžních prostředků poskytnutých českým domácnostem.

Prostřednictvím spotřebitelských úvěrů tak byl do roku 2016 poskytnut českým domácnostem následující objem peněžních prostředků:

- bankovní poskytovatelé: 212 mld Kč
- nebankovní poskytovatelé: 47,4 mld Kč
- tzv. „predátorské“ společnosti (poskytování mikropůjček, zprostředkování konsolidace, reversní hypotéky): 20 mld Kč
- hypoteční úvěry: 180 mld Kč⁶⁷

Mimo shora uvedené spotřebitelské úvěry je nutné neopomenout význam narůstajících půjček poskytnutých mezi lidmi navzájem, tzv. *peer to peer*.

Z těchto údajů je patrné, že objem peněžních prostředků adresovaný českým domácnostem je značný. S tím je přímo úměrně spojená i jejich zadluženost.

Nicméně podle mého názoru není hlavním problémem v souvislosti s poskytováním spotřebitelských úvěrů, popř. půjček mezi lidmi navzájem jejich objem a dostupnost, přičemž mám tím namysli zejména rychlé sjednání úvěru, možnost uzavření smlouvy distančním způsobem, okamžité obdržení peněžních prostředků apod., nýbrž nedostatečné zohlednění finanční situace a možností daného zájemce o získání těchto prostředků.

Myslím si, že další příčinnou je účelově vytvořený obchodní model zejména nebankovních institucí, které cíleně míří svou nabídku týkající se poskytování úvěrů na osoby, které se již nacházejí ve stavu nadměrné zadluženosti.

V praxi je pak zcela běžné, že si dlužníci berou další půjčky jen z toho důvodu, aby uhradili již splatné části předchozí půjčky. Z toho důvodu dochází k multiplikaci jejich zadlužení a s tím i logicky roste pravděpodobnost nařízení exekuce na jakýkoliv majetek či příjem takového dlužníka. V návaznosti na to se počet exekučních řízení proti dlužníka úměrně zvyšuje.

---

⁶⁷ ŠINDELÁŘ, J. ČAV uspořádala symposium „regulace spotřebitelských úvěrů“. Asociace věřitelů [online]. Praha: AsociaceVeritelu.cz, 12.4.2016 [cit. 2019-10-25]. Dostupné z: <http://www.asociaceveritelu.cz/Aktuality/CAV-usporadala-symposium-Regulace-spotrebitelskych.aspx>

Při zpracování analýzy Ministerstvem spravedlnosti s názvem Analýza problematiky exekučního prostředí s akcentem na dislokaci exekutorských úřadů a nákladovost exekuce bylo k říjnu roku 2015 zjištěno, že z celkového počtu 4.268.854 exekučních řízení vedených proti 731.341 fyzickým osobám připadlo 95,9 % na exekuce vícečetné. Z toho pak připadá na osoby s 2 exekucemi 202.112 řízení, osoby se 3 exekucemi 230.367 řízení a na osoby se 4 a více exekucemi 3.658.982 řízení.

Zajímavá je také analýza počtu exekučních řízení vztahujících se k jedné osobě dlužníka, která byla v rámci předmětné analýzy Ministerstva spravedlnosti taktéž ke stejnému datu provedena. Z ní pak vyplývá, že z celkového počtu 731.341 exekvovaných dlužníků je proti 176.651 osobám vedeno jedno exekuční řízení, proti 100.656 osobám dvě řízení, proti 76.693 osobám tři řízení a proti 377.341 osobám jsou vedeny 4 a více exekuční řízení.⁶⁸

Pro srovnání shora uvedených statistik jsem vybral rok 2018, přičemž z údajů poskytnutých Exekutorskou komorou ČR na webovém projektu Mapa exekucí⁶⁹ je zcela patrný narůstající trend v počtu exekvovaných osob, počtu exekucí a výši vymáhané jistiny.

Lze uvést zejména, že v roce 2018 tvoří počet exekvovaných osob celkem 821.000 osob. Dále počet osob se 3 a více exekucemi činí 489.000 osob, počet osob s 10 a více exekucemi činí 159.000 osob, celkový počet exekucí činí 4,68 mil. a vymáhaná jistina dosahuje částky ve výši 297 mld. Kč.⁷⁰

Určitým řešením této situace bylo přijetí zákona č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, jehož cílem bylo zejména posílit ochranu spotřebitelů, nicméně pro dlužníky, proti kterým jsou vedené několikaleté exekuce byla potřeba nalézt další řešení jejich situace.

Z dostupných údajů a informací lze dovodit, že pouze 2 % dlužníků, u nichž dochází k exekučnímu vymáhání splnění jejich povinností, je schopno poskytovat věřitelům plnění v takové výši, která umožňuje dosáhnout 30 % hranice uspokojení pohledávek

---

⁶⁸ Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 71/0, část č. 1/8, jehož součástí je závěrečná zpráva RIA, str. 49. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0#prilohy>

⁶⁹ Dostupné na <http://mapaexekuci.cz/>

⁷⁰ Mapa. Mapa exekucí [online]. Praha: Otevřená společnost, 2017 [cit. 2019-10-26]. Dostupné z: <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>

nezajištěných věřitelů, jejíž dosažení je nutné pro povolení oddlužení. Dále na ukončení exekuce jejím úplným splacením dosáhne pouze 7 % dlužníků.⁷¹

Znamená to, že zbylých 90 % zadlužených osob⁷² v exekuci se nachází v tzv. dluhové pasti, z nichž nejsou schopni za právní úpravy účinné do nabytí účinnosti předmětné novely uniknout. Dluhovou pastí⁷³ se zjednodušeně rozumí situace, kdy dlužník není schopný splácet splatné závazky svým věřitelům, přičemž z důvodu prodlení dlužníka dochází k narůstání dlužné částky o úroky z prodlení, smluvní pokuty a další instituty zajišťující předmětný závazek. Pro dlužníka se v takovém případě jeví jako vhodné řešení další půjčka či úvěr, kterými hradí dříve splatné závazky. Tímto postupem dochází ke zvyšování počtu exekucí vedených proti dlužníku, neustálému nárůstu celkové dlužné částky a zvyšování pravděpodobnosti vzniku, popř. prohloubení úpadku dlužníka.

Ačkoliv právní úprava oddlužení účinná do nabytí účinnosti předmětné novely poskytuje dlužníkům možnost zvolit si sanační způsob řešení jejich úpadku v podobě oddlužení, je tento způsob umožněn pouze těm dlužníkům, kteří jsou schopni splatit alespoň 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů.

Ze shora uvedených informací lze identifikovat dva hlavní důvody toho, proč osoby naplňující znaky úpadku setrvávají v exekucích, namísto aby řešily svou situaci prostřednictvím oddlužení.

Prvním důvodem je neochota dlužníků i věřitelů podat na dlužníka insolvenční návrh. U dlužníka je tato neochota navíc motivována neochotou projít případným konkursem, jelikož pro něj subjektivně nemá žádná pozitiva, u věřitele se pak jedná o neochotu dělit se s dalšími věřiteli, je-li jejich pohledávka v exekuci alespoň částečně uspokojena.

Druhým a velmi podstatným důvodem, jak již bylo několikrát uvedeno výše, je nemožnost dlužníků dosáhnout povolení a schválení oddlužení pro neschopnost splatit alespoň 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů.

K tomu lze odkázat na analýzu statistických údajů týkajících se počtu podaných návrhů na povolení oddlužení fyzických osob za uplynulé 2 roky, která určitým způsobem

---

⁷¹ Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 71/0, část č. 1/8, jehož součástí je závěrečná zpráva RIA, str. 4. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0#prilohy>

⁷² K roku 2016 zhruba 665 000 osob, k roku 2018 zhruba 800 000 osob

⁷³ Obdobně označeno jako dluhová spirála

demonstruje nepoměr mezi počtem exekvovaných dlužníků, proti kterým je vedeno více jak jedno exekuční řízení a počtem podaných návrhů na povolení oddlužení.

V roce 2017 byl tedy např. počet osob, proti kterým byly vedeny 3 a více exekucí zhruba 493.000 osob. V tom samém roce požádalo o oddlužení celkem pouze 20.942 osob, z toho bylo oddlužení povoleno v 19.043 případech.

V roce 2018 byl počet osob, proti kterým byly vedeny 3 a více exekucí zhruba 489.000 osob. O oddlužení pak požádalo celkem pouze 18.969 osob⁷⁴, z toho bylo oddlužení povoleno v 18.178 případech.⁷⁵

Podle mého názoru je zcela patrné, že shora zmíněné statistické údaje a výsledky různých analýz dostatečně odůvodňují potřebu změny právní úpravy těch institutů, které by měly dlužníkovi umožnit efektivním způsobem vyřešit svou ekonomickou situaci. Zejména se jedná o zpřístupnění institutu oddlužení těm dlužníkům, kteří jsou zcela nemajetní a bez dostatečného příjmu.

2.2. Cíl a důvody novelizace insolvenčního zákona

V návaznosti na předchozí kapitolu týkající se analýzy ekonomické situace fyzických osob v České republice a dále na základě podkladů vztahujících se k předmětné novele, lze cíle navrhované právní úpravy zjednodušeně definovat v několika bodech.

- I. Umožnění řešení úpadku oddlužením širšímu okruhu subjektů a faktická racionalizace podmínek, za nichž dochází k poskytování zejména spotřebitelských úvěrů.
- II. Vytvoření podmínek pro vyšší uspokojení věřitelů při oddlužení plněním splátkového kalendáře a posílení výchovného efektu oddlužení.
- III. Odstranění nedostatků úpravy oddlužení v zákoně č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčním zákonu), ve znění pozdějších předpisů, které se projeví v praxi.⁷⁶

---

⁷⁴ Zprávy. CrefoPort [online]. Praha: Adams Creative, 2018 [cit. 2019-10-26]. Dostupné z: <http://crefoport.cz/blog/2019/01/10/vyvoj-insolvenci-v-ceske-republice-v-roce-2018/>

⁷⁵ Mapa. Mapa exekucí [online]. Praha: Otevřená společnost, 2017 [cit. 2019-10-26]. Dostupné z: <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>

⁷⁶ Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 71/0, část č. 1/8, jehož součástí je závěrečná zpráva RIA, str. 1. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0#prilohy>

IV. Změna právní úpravy ostatních institutů obsažených v insolvenčním zákoně, které se projeví v praxi.

Co se týká prvního zmíněného bodu, tento odráží úpravu v ust. § 395 InsZ obsahující limitaci v podobě minimálního 30% uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů jakožto jednoho z nutných předpokladů pro povolení oddlužení. Navrhovaná změna by měla zpřístupnit sanační způsob řešení úpadku širšímu okruhu dlužníků, a to zejména těm nemajetným a bez dostatečného příjmu, kteří se nacházejí v tzv. dluhové pasti.

S tímto bezpochyby souvisí i plánovaný příjem finančních prostředků do státního rozpočtu. Při stanovení tohoto cíle se vychází z předpokladu, že v případě oddlužení některých osob, které na něj podle předchozí úpravy fakticky nedosáhly, se očekává jejich následné znovuzačlenění do aktivních ekonomických struktur. Tím by mělo dojít k redukci výdajů na plnění sociální povahy ze státního rozpočtu, a naopak zvýšení daňových příjmů v souhrnné výši 3-10 mld. Kč.⁷⁷

Současně se předpokládá pozitivní vliv na podnikatelské prostředí České republiky, jelikož umožnění dlužníkům pokoušet se relevantně o alespoň částečné uspokojení pohledávek svých věřitelů může zvýšit motivaci k obecnému placení svých dluhů a tím zefektivnit, urychlit a ozdravit podnikatelský styk. Mimo to lze uvažovat o zvýšení snahy dlužníků uspokojovat své věřitele ve sféře legální ekonomiky, namísto získávání finančních prostředků v tzv. šedé ekonomice.

Na druhou stranu nelze opomenout výdaje veřejné rozpočtu v souvislosti se zvýšeným nápadem do agendy oddlužení. Ministerstvo spravedlnosti na základě svých predikcí odhadovalo, že v důsledku přijetí navrhované právní úpravy by mělo dojít ke zvýšení ročního nápadu v oddlužení o 30-40 %.

V souvislosti se stanovým odhadem Ministerstva spravedlnosti lze odkázat na jeho vyjádření publikovaném na webovém portálu Česká justice⁷⁸, z něhož je patné, že od nabytí účinnosti té části novely vztahující se ke zrušení 30% hranice uspokojení nezajištěných věřitelů, tj. od 1. 6. 2019 bylo v systému ISIR⁷⁹ evidováno ke dni 25. 6.

---

⁷⁷ Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 71/0, část č. 1/8, jehož součástí je závěrečná zpráva RIA, str. 2. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0#prilohy>

⁷⁸ Dostupné na: <https://www.ceska-justice.cz/>

⁷⁹ Insolvenční rejstřík obsahující seznam insolvenčních správců, seznam dlužníků a insolvenční spisy, vedený Ministerstvem spravedlnosti ČR

2019 celkem 2.626 návrhů na povolení oddlužení. Jedná se o nárůst 189 % oproti dřívějšímu stavu. V červenci byl počet podaných návrhů na povolení oddlužení dokonce 4.214.

Druhý bod se týká jednak očekávaného vyššího uspokojení věřitelů, a to zejména alespoň částečným uspokojením jejich pohledávek plněním širšího okruhu dlužníků na základě splátkového kalendáře, a také zvýšené motivace pro dlužníky uspokojit pohledávky věřitelů dle svých nejlepších možností. Pro věřitele se zároveň otevírá možnost uspokojení jejich pohledávek formou daňových odpisů.

Uspokojí-li dlužník pohledávky alespoň z 30 % a současně neporuší povinnosti stanovené insolvenčním zákonem, je mu po splnění oddlužení přiznáno i osvobození od placení pohledávek ve zbývajícím rozsahu, ve kterém nebyly uspokojeny. Nutno zmínit, že takto nastavený režim platí i bez zřetele k tomu, že pohledávky mohly (a měly) být splaceny i ve vyšším rozsahu, k čemuž však nedošlo z důvodů, které dlužník zavinił, aniž by tím porušil některou svou povinnost. Plánovaná změna právní úpravy by tento problém měla přinejmenším redukovat.

Třetím a čtvrtým bodem by mělo dojít k odstranění nedostatků ve stávající právní úpravě, které se projevíly v praxi. Této problematice se dostatečně věnují v kapitole 3.

Důvody přijetí předmětné novely lze rozdělit do několika oblastí, přičemž za stěžejní považují zejména důvody ekonomické, sociální a právní.

Z ekonomického či hospodářského hlediska se jedná zejména o skutečnost, že skupiny zcela nemajetných zadlužených osob bez dostatečného příjmu nemají za stávající právní úpravy možnost se znovu aktivně zapojit do ekonomického života. Zároveň jsou zátěží ve smyslu narůstajících výdajů státního rozpočtu na zajištění jejich základních potřeb ve formě finančních podpor a dávek.

To je logicky spojené i se sociálním aspektem, a tedy že tyto skupiny osob jsou současně většinou vyloučeny na okraj společnosti a nemohou si tak vytvářet nové sociální vazby a tím se aktivně podílet na chodu české společnosti.

Jako důvody právní považují zejména nedostatečnou právní úpravu obsaženou v insolvenčním zákoně týkající se nejen institutu oddlužení, ale také některých procesních podmínek.

2.3. Závěrečná zpráva RIA k návrhu zákona

Tato kapitola se věnuje obecné charakteristice hodnocení dopadu regulace a jejího významu v rámci legislativního procesu. Dále je kapitola zaměřena na tzv. závěrečnou zprávu RIA, jakožto výsledku celého procesu hodnocení dopadu zamýšlené regulace v podobě novely insolvenčního zákona.

2.3.1. Hodnocení dopadu regulace

Hodnocení dopadu regulace tzv. RIA⁸⁰ je nedílnou součástí legislativního procesu, přičemž v posledních letech nabývá stále většího významu. Obecně lze říci, že se jedná o jeden z důležitých nástrojů pro zvyšování kvality regulace.

Význam RIA spočívá zejména v analýze problému a zvažování variant řešení a cílů na dosažení požadovaného výsledku a logicky tento proces předchází samotnému záměru na zpracování návrhu právního předpisu. Smyslem je taktéž stanovit, že identifikovaný problém nelze řešit jinak než legislativní cestou.

Celý proces hodnocení se skládá z několika na sebe navazujících kroků, kterými jsou zpracování přehledu dopadů k návrhu právního předpisu, sestavení a schválení návrhu Plánu legislativních prací vlády, zpracování RIA k navrhovanému právnímu předpisu, mezirezortní připomínkové řízení k návrhu právního předpisu včetně zpracované RIA a návrh stanoviska pracovní komise RIA k předloženému hodnocení dopadů regulace a jeho promítnutí do stanoviska Legislativní rady vlády.⁸¹

Předkladatel, tj. ministerstva nebo ostatní orgány ústřední státní správy při zpracování RIA postupuje podle obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace. Stanovení úrovně podrobnosti hodnocení dopadů je plně v jeho kompetenci, a to s ohledem na princip proporcionality. Komise RIA vydá stanovisko k předloženým přehledům dopadů, kde stanoví, zda by měla či neměla být provedena RIA.

Výstupem z procesu hodnocení dopadů regulace je závěrečná zpráva RIA, jejímž cílem je stručným způsobem shrnout výsledky provedené RIA. Závěrečná zpráva RIA je povinnou součástí návrhu právního předpisu, přičemž její délka a její podrobnost závisí

---

⁸⁰ Z anglického Regulatory Impact Assessment

⁸¹ Analýza problému a zvažování variant řešení... Vláda České republiky [online]. Praha: Vláda ČR, 2009 [cit. 2019-10-27]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/lrv/ria/klicove-kroky/klicove-kroky-procesu-ria-92531/>

na mnoha faktorech. Zejména se jedná o rozsah a povaze řešeného problému, hloubce provedených analýz a rozsahu dopadů.

2.3.2. Závěrečná zpráva RIA k návrhu zákona

Závěrečnou zprávu RIA k předmětné novele zpracovalo Ministerstvo spravedlnosti. V této zprávě Ministerstvo spravedlnosti vymezilo cíle návrhu zákona, agregované dopady návrhu zákona, zejm. dopady na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty, dopady na mezinárodní konkurenceschopnost České republiky, dále dopady na podnikatelské prostředí, na územní samosprávné celky, sociální dopady, dopady na spotřebitele a další.

Při posuzování dopadu regulace vychází závěrečná zpráva z existujícího právního stavu v dané oblasti, a to se zaměřením na právní úpravu institutu oddlužení. Tento stav je pak porovnáván s cílovým stavem, který předmětný návrh zákona předpokládá.

Popis cílového stavu je zaměřen zejména na možnost a podmínky řešení úpadku oddlužením, povinnosti dlužníka v oddlužení, míru uspokojení pohledávek věřitelů v oddlužení, společné oddlužení manželů, průběh insolvenčního řízení při oddlužení plněním splátkového kalendáře a další.

Konkrétní navrhované změny insolvenčního zákona jsou obsaženy v kapitole 3, která je věnována právě novelizaci jednotlivých ustanoveních.

Rozbor variant řešení konkrétní problematiky

Z mého pohledu je velmi podstatná ta část závěrečné zprávy RIA, která nabízí různé varianty řešení konkrétní problematiky a tyto v navazujících částech hodnotí, zejména ve vztahu k možnému riziku jejich přijetí.

Jako příklad plurality variant řešení konkrétního problému jsem si vybral varianty úpravy možností a podmínek řešení úpadku oddlužením. K této problematice byly vytvořeny 3 varianty označené jako varianta 0, 1 a 2.⁸²

---

⁸² Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 71/0, část č. 1/8, jehož součástí je závěrečná zpráva RIA, str. 34. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0#prilohy>

Varianta 0 spočívá v zachování stávajícího právního stavu. Znamená to tedy, že minimální hranice 30 % uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů, jako jedné z podmínek pro povolení oddlužení, by se nezměnila.

Přínosem této varianty je zejména skutečnost, že nevyžaduje žádnou legislativní změnu. To z praktického hlediska znamená, že právní úprava této oblasti by zůstala delší dobu beze změny a její uživatelé by nemuseli žádným způsobem zohledňovat změny zákona.

Oproti tomu je nutné zmínit, že tato varianta přináší náklady, kterými jsou všechny ztráty, které vznikají hospodářství sníženou poptávkou ze strany dlužníků a státnímu rozpočtu sníženým výběrem daní a jiných plateb. Do nákladů lze taktéž zahrnout plnění ze systémů státní sociální podpory a sociální pomoci dlužníkům.

Varianta 1 naopak spočívá v úpravě podmínek splnitelnosti oddlužení, tedy taktéž podmínek, které se promítají do rozhodování insolvenčních soudů při rozhodování o návrzích na povolení oddlužení.

Tato varianta, po vzoru německé právní úpravy, předpokládá, že by oddlužení bylo splněno v případě, že by dlužník během pěti let trvání oddlužení řádně usiloval o co nejvyšší placení přihlášených pohledávek nezajištěných věřitelů a současně by uhradil veškeré náklady insolvenčního řízení v celém rozsahu.

Tímto by bylo oddlužení zpřístupněno velké části dlužníků, neboť v důsledku přijetí této varianty by došlo k výraznému snížení minimální výše měsíční splátky, což je nejčastější bariéra při vstupu do oddlužení.⁸³

Přínosy této varianty lze spatřovat v mnohém. Například lze hovořit o uspokojení pohledávek těch věřitelů, kteří jejich plnění vymáhají prostřednictvím exekuce nebo v rámci výkonu rozhodnutí, avšak v horším pořadí. Pro dlužníka je přínosem například zlepšení jeho postavení na pracovním trhu při hledání zaměstnání, neboť z poznatků z praxe jednoznačně vyplývá, že ve většině případů nejsou zaměstnavatelé ochotni

---

⁸³ Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 71/0, část č. 1/8, jehož součástí je závěrečná zpráva RIA, str. 19. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0#prilohy>

zaměstnávat osoby s vícečetnými exekucemi. Naopak jedna exekuce nebo postihování mzdy v oddlužení jim nepůsobí obtíže.

Přínos lze taktéž vidět pro státní rozpočet, jelikož z analýzy dlužníků v České republice vyplynulo, že část z těchto osob patří mezi tzv. dobrovolně nezaměstnané. Těmito se myslí osoby, které svou obživu nemají v úmyslu získávat výdělečnou činností, popř. již nemohou a zároveň rezignovaly na snahy tento stav změnit. Navrhovanou změnou by mělo dojít ke zvýšení motivace takových dlužníků se znovuzačlenit do pracovního života a současně ke snížení výdajů státního rozpočtu na nezaměstnané.

Negativní dopad je naopak ve zvýšení nákladů na administrativní aparát v souvislosti se zvýšeným nápadem do agendy oddlužení. Zejména se jedná o náklady na zvýšení počtu soudců, referentů, vedoucích kanceláře a zapisovatelek v podobě mzdových nákladů, provozních nákladů a investičních nákladů.

Nákladem je taktéž snížení uspokojení pohledávek některých věřitelů, které jsou případně uspokojovány v rámci výkonu rozhodnutí nebo v exekučním řízení jako první v pořadí, jelikož v rámci povoleného oddlužení by se jim mohlo dostat nižšího uspokojení jejich pohledávek.

Navíc je nutné brát v úvahu skutečnost, že pokud by se mělo přiznat plné oddlužení každému dlužníku, který bude splácet po dobu 5 let trvání oddlužení alespoň tolik, kolik činí náklady insolvenčního řízení, lze předpokládat, že by tito dlužníci neměli motivaci dosahovat vyššího příjmu a tím ani motivaci uspokojit alespoň 30 % pohledávek věřitelů.

Jedná se tedy o morální hazard spojený s tím, že by po dlužníku nebylo vyžadováno, aby alespoň částečně uhradil své dluhy.

Varianta 2 navazuje na variantu 1 a dále modifikuje podmínky pro splnění oddlužení s cílem umožnit využití tohoto institutu širšímu okruhu osob.

Podstatou navrhované varianty je zachování stávající duální podmínky splnění oddlužení, tj. splacení alespoň 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů po dobu 5 let a dále rozšíření o dvě další podmínky, kterými jsou splacení alespoň 50 % pohledávek nezajištěných věřitelů během 3 let trvání oddlužení a plnění všech povinností podle insolvenčního zákona po dobu 7 let včetně splacení všech nákladů insolvenčního řízení.

Obdobně jako varianta 1 i tato nabízí řešení úpadku oddlužením širšímu okruhu osob, které z ekonomických důvodů nebyly schopny, *inter alia*, během 5 let splatit 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů.

Pro přínosy a náklady této varianty platí *ceteris paribus* přibližně totéž, co pro variantu 1.

Na základě shora provedené analýzy jednotlivých variant řešení přípustnosti oddlužení jsem toho názoru, že varianta 2 se jeví jako varianta nejvhodnější, a to zejména z pohledu dlužníka samotného. Zároveň ze znění novelizovaných ustanovení insolvenčního zákona předmětnou novelou je patrné, že tato varianta v částečně modifikované podobě byla nakonec vybrána.

2.4. Slučitelnost zák. č. 31/2019 Sb. v rámci EU

V obecné části důvodové zprávy k předmětné novele nalezneme také zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy zejména s předpisy Evropské unie, judikaturou či obecnými právními zásadami EU.

Úvodem je nutno říci, že navrhovaná právní úprava není v rozporu se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z členství v Evropské unii.⁸⁴

Významný z pohledu judikatury Soudního dvora Evropské unie je rozsudek ze dne 21. 4. 2016 ve věci C-377/14, Ernst Georg Radlinger a Helena Radlingerová proti INWAY a.s., jelikož část předmětné novely na tento přímo reaguje.

K vydání tohoto rozsudku došlo na základě předběžné otázky Krajského soudu v Praze, jejímž předmětem byla, *inter alia*, otázka týkající se výkladu čl. 7 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. 4. 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách a dále výklad čl. 10 odst. 2 a čl. 22 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. 4. 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru.⁸⁵

---

⁸⁴ Zejména se Smlouvou o přistoupení České republiky k Evropské unii či judikaturou Soudního dvora Evropské unie

⁸⁵ Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 71/0, část č. 1/8, jehož součástí je důvodová zpráva. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0#prilohy>.

Podstatou předběžných otázek bylo zejména posouzení, zda omezení popěrného práva dlužníka v insolvenčním řízení není v rozporu s evropskou legislativou na ochranu spotřebitele. Na základě označeného rozsudku lze vymezit dva prvky, které našly své promítnutí v předmětné novele.

První z nich vychází ze shora uvedeného čl. 7 směrnice 93/13, ve kterém je stanovena povinnost členských států zajistit existenci přiměřených a účinných nástrojů, které umožní spotřebitelům účinnou soudní ochranu a možnost napadnout spornou smlouvu před soudem.

Druhý prvek vychází ze skutečnosti, že podle evropského práva je součástí práva na účinnou soudní ochranu právo spotřebitele popřít před vnitrostátním soudem oprávněnost pohledávek z úvěrové smlouvy, jejímž obsahem jsou klauzule, které mohou být prohlášeny za zneužívající, bez ohledu na to, zda jde o pohledávky zajištěné či nezajištěné. Nicméně právní úprava popěrného práva v insolvenčním zákoně před nabytím účinnosti předmětné novely tuto skutečnost zcela nereflekovala.

V insolvenčním zákoně lze nalézt různé právní účinky spojené s popřením přihlášené pohledávky dlužníkem. Zejména se jedná o právní účinky na zjištění pohledávky⁸⁶, účinky z hlediska legitimace k podání žaloby na určení pravosti, výše nebo pořadí přihlášené pohledávky⁸⁷, účinky na hlasovací právo věřitele, který popřenou pohledávku uplatnil⁸⁸ a účinky týkající se toho, zda upravený seznam přihlášených pohledávek se může stát ohledně přihlášené pohledávky exekučním titulem⁸⁹.

Ze shora uvedených účinků jsou z hlediska citovaného rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie relevantní účinky popěrného úkonu na zjištění pohledávky v insolvenčním řízení a na možnost nařízení exekuce nebo výkonu rozhodnutí po skončení insolvenčního řízení.

Podle ust. § 192 odst. 3 InsZ platí, že dlužník může vyloučit, aby byla po skončení insolvenčního řízení k vymožení pohledávky, která byla přihlášena v insolvenčním řízení, nařízena exekuce. To může dlužník udělat bez ohledu na to, jakým způsobem byl

---

⁸⁶ Srov. § 192 odst. 3, § 336 odst. 2 a § 410 odst. 2 InsZ

⁸⁷ Srov. § 198 odst. 1 a § 199 odst. 1 InsZ

⁸⁸ Srov. § 51 odst. 1 InsZ

⁸⁹ Srov. § 192 odst. 3 InsZ

jeho úpadek řešen. Z toho vyplývá, že v tomto směru je právní úprava v insolvenčním zákoně slučitelná s výkladem obsaženým v předmětném rozsudku.

Nicméně v případě druhého relevantního účinku týkajícího se popěrného úkonu ve spojení se zjištěním pohledávky v insolvenčním řízení, je situace odlišná.

Právní úprava obsažená v insolvenčním zákoně před nabytím účinnosti předmětné novely rozlišovala účinky popření pohledávky dlužníkem v závislosti na způsobu řešení úpadku, přičemž u oddlužení navíc v závislosti na pořadí popření pohledávky ve formě zajištění.⁹⁰

U oddlužení je popřením pohledávky dlužníkem vyloučeno zjištění popřené pohledávky pouze v případě, že se jedná o pohledávku nezajištěnou. Z toho důvodu bylo navrhováno, aby nová právní úprava umožňovala popřením pohledávky dlužníkem vyloučit zjištění popřené pohledávky i v případě, kdy se jedná o pohledávku zajištěnou.

Podle ust. § 410 odst. 6 InsZ může dlužník uplatnit jako důvod popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu jen ty skutečnosti, které jsou důvodem pro zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce proto, že pohledávka zanikla nebo je pomlčená.

Nicméně tímto není právo dlužníka – spotřebitele na obranu dotčeno, jelikož v tomto případě měl možnost zneužívající povahu smluvní klauzule namítat v předchozím řízení, kde byla pohledávka posouzena v rámci řízení o původním nároku. Navíc, pokud se dlužník v původním řízení nebránil, popř. bránil nedostatečně, může za určitých předpokladů pohledávku popřít i insolvenční správce.

Jedná-li se o pohledávku vykonatelnou na základě jiného titulu, tak pokud jde o důvody popření, není dlužník ve svém popěrném právu omezen.

Omezení dlužníka v popěrném právu lze nicméně spatřovat tedy, pokud jde o předmět popření. Jak již bylo uvedeno výše, dlužník může svým opěrným úkonem vyloučit zjištění popřené pohledávky pouze v případě, že se jedná o pohledávku nezajištěnou.

Výklad obsažený v předmětném rozsudku Soudního dvora Evropské unie má tak vazbu na ust. § 410 odst. 5 InsZ. Podle znění rozsudku je nutné, aby totožná možnost

---

⁹⁰ Srov. § 410 odst. 2 InsZ

a totožné účinky bylo možné vztáhnout na pohledávky všech věřitelů, jak zajištěných, tak i nezajištěných. Z tohoto důvodu došlo ke změně ust. § 410 odst. 5 InsZ, přičemž podrobněji se této změně věnuji v kapitole 3.

O ostatních způsobů řešení úpadku dlužníka nebyla shledána nutnost změny právní úpravy ve vztahu k citovanému rozsudku.

2.5. Novelizované právní předpisy

Ačkoliv je předmětná novela označována veřejností také jako tzv. oddlužovací novela, a tedy logicky je spojována zejména se změnou insolvenčního zákona, došlo nabytím její účinnosti současně ke změně i jiných právních předpisů. Jednotlivé změny právních předpisů, vyjma insolvenčního zákona, jsou obsaženy v části druhé až páté předmětné novely.

Jelikož se v mé diplomové práci věnuji především těm změnám, které jsou spojeny s institutem oddlužení, a tedy týkají se především právní úpravě obsažené v insolvenčním zákoně, uvedu ostatní novelizované právní předpisy pouze jejich taxativním výčtem a krátkým shrnutím změn tak, jak jsou v zákoně č. 31/2019 Sb. postupně upraveny.

V části druhé předmětné novely je popsána změna zák. č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Ta se týká pouze ust. § 46 odst. 7 exekučního řádu, kdy se stanovuje exekutorovi povinnost vydat bez zbytečného odkladu po rozhodnutí o úpadku nebo po nabytí právní moci rozhodnutí o nařízení likvidace pozůstalosti usnesení, kterým rozhodne o vydání vymoženého plnění insolvenčnímu správci nebo do likvidační podstaty.

Část třetí se týká změn zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích). Konkrétně se pak jedná o změny ust. §§ 42, 42a, 42b, 42c, 42e a 42f. Poslední jmenovaný se nabytím účinnosti předmětné novely zrušuje.

Ve čtvrté části nalezneme změny zák. č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, a to v ust. §§ 4, 5, 5a, 6, 9, 13a, 13b (tento vzniká nově), 20, 34a (tento se zrušuje) a 36b.

Posledním změněným právním předpisem v části páté je zák. č. 296/2017 Sb.

2.5.1. Novelizace insolvenčního zákona

Jak již bylo uvedeno výše, novela insolvenčního zákona, jejíž převážná část nabyla účinnosti 1. 6. 2019 (k tomuto dni došlo ke změně ze 141 bodů celkem ve 139 bodech insolvenčního zákona) a která kromě řady změn technického charakteru, zásadně mění především proces oddlužení.

Z toho důvodu jsem vymezil oblasti insolvenčního zákona, kterých se novelizace týká, do dvou skupin, kdy první skupinou změn mám na mysli ty, které se týkají institutu oddlužení. Do druhé skupiny jsem pak zařadil veškeré zbývající změny insolvenčního zákona.

Co se týká první skupiny, jelikož se jedná o kvantitativně větší skupinu změn, nastíním v této kapitole pouze demonstrativně některé oblasti, kterých se změny týkají.

Zejména se jedná o změny v možnostech a podmínkách řešení úpadku oddlužením, povinností dlužníka v oddlužení, míry uspokojení pohledávek věřitelů, průběhu insolvenčního řízení při oddlužení plněním splátkového kalendáře, omezení rozsahu zpeněžování majetkové podstaty dlužníka a další.

Do druhé skupiny patří např. změny spojené s odměnou insolvenčního správce, s činností insolvenčního soudu a insolvenčního správce, změna ve způsobu doručování, aplikace dosavadní právní úpravy podle přechodného ustanovení apod.

Podrobnému rozboru vybraných změn se věnuji v následující kapitole.

3. Vybrané změny insolvenčního zákona

Tato kapitola je věnována těm ustanovením insolvenčního zákona, která v důsledku nabytí účinnosti zák. č. 31/2019 Sb. byla dotčena změnou. Nicméně vzhledem ke skutečnosti, že předmětná novela obsahuje celkem 141 bodů, ve kterých se insolvenční zákon mění a dále vzhledem k zaměření mé diplomové práce zejména na změnu právní úpravy institutu oddlužení, vybral jsem k podrobné charakteristice pouze ty body novely, které dle mého uvážení nejvíce zasahují do stávající právní úpravy tohoto institutu.

U každé změny toho kterého ustanovení insolvenčního zákona nejdříve vymezím, v jakém rozsahu je změněno a následně shrnu důvody a očekávání této změny tak, jak jsou koncipovány zejména v důvodové zprávě k zák. č. 31/2019 Sb. a v komentářích odborné veřejnosti.

V závěru této kapitoly se jen okrajově zaměřím na ostatní novelizovaná ustanovení insolvenčního zákona, která ačkoliv se netýkají přímo institutu oddlužení, jsou dle mého názoru pro insolvenční právo významná.

3.1. Změny v právní úpravě institutu oddlužení

K ust. § 136 odst. 3 InsZ

Od 1. 1. 2008 platilo, že vydal-li insolvenční soud rozhodnutí o úpadku, které spojil s rozhodnutím o povolení oddlužení, měli věřitelé k přihlášení doposud nepřihlášených pohledávek stanovenou zkrácenou lhůtu v délce 30 dnů (oproti obecné lhůtě v délce 2 měsíců⁹¹) od jeho zveřejnění v insolvenčním rejstříku.

Z hlediska charakteru obou lhůt je podstatné, že se jedná o lhůty konečné a propadné, jejichž zmeškání nelze prominout.⁹² K zmeškání lhůty se obdobně vyjádřil také NS ČR⁹³, kdy tento judikoval, že *„tuzemskému věřiteli, který zmeškal lhůtu určenou k podání přihlášky do insolvenčního řízení v rozhodnutí o úpadku, se tato lhůta nevrací (její běh se neobnovuje) ani tehdy, jestliže insolvenční soud po marném uplynutí této lhůty věřitele znovu nesprávně vyzve k podávání přihlášek.“*

---

⁹¹ Vyjma zvláštních případů v §§ 253 a 259 InsZ

⁹² Srov. § 83 InsZ

⁹³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 7. 2011, sen. zn. 29 NSČR 35/2009

Ačkoliv jsem srozuměn s tím, že striktnost této úpravy je odůvodněna zejména zájmem na dodržování zásady rychlosti insolvenčního řízení, ve vztahu k dlužníkům, kteří svůj úpadek řešili oddlužením, považuji takto zkrácenou lhůtu za značný benefit.

S účinností od 1. 6. 2019 nicméně došlo ke zrušení té části odstavce 3 ust. § 136 InsZ, která lhůtu v podobě 30 dnů stanovila, přičemž osobně tuto změnu hodnotím pozitivně. Při svém hodnocení vycházím zejména ze skutečnosti, že nová koncepce institutu oddlužení, kterou zavedla předmětná novela, umožní využít tento institut širšímu okruhu osob, a to zejména těm osobám, které nedokázaly splnit vstupní kvantitativní kritéria podle předchozí právní úpravy.⁹⁴

Těmto dlužníkům je tedy, zjednodušeně řečeno, věnována jakási druhá šance v podobě zrušení této minimální hranice uspokojení. Z toho důvodu považuji za spravedlivé, aby věřitelům byla prodloužena a zároveň tím i sjednocena lhůta k podání přihlášky pohledávky do oddlužení s ostatními způsoby řešení úpadku. Pro věřitele to dále např. znamená prodloužení lhůty pro změnu práva na uspokojení přihlášené pohledávky ze zajištění.⁹⁵

Obdobně tento názor zastává i poslanec Patrik Nacher v odůvodnění svého pozměňovacího návrhu ze dne 29. 8. 2018.⁹⁶ Navzdory dalším podstatným argumentům poslance Nachera zdůvodňující potřebu sjednocení předmětné lhůty, bych rád uvedl jeden, který by z mého pohledu neměl mít vliv na rozhodování zákonodárce o změně zákona. Pan Nacher konkrétně uvedl, že „*v důsledku navrhované právní úpravy nebude nutné měnit jiná ustanovení zákona, jelikož insolvenční zákon je koncipován tak, že navazující lhůty počínají běžet rozhodnutím o úpadku nebo uplynutím lhůty pro přihlášení pohledávek.*“ Přestože z praktického hlediska předmětná změna nezasáhne do jiných ustanovení insolvenčního zákona, považuji tento argument za irelevantní. Rozhodování zákonodárce o novelizaci zákona by mělo být podloženo studii, poznatky z praxe, názory odborné veřejnosti, judikaturou soudů apod. Skutečnost, zda se změna

---

⁹⁴ OBST, R. Dopady novely insolvenčního zákona. Epravo.cz [online]. Praha: epravo.cz [cit. 2019-11-11]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/dopady-novely-insolvencniho-zakona-109101.html>

⁹⁵ Srov. § 174 odst. 3 InsZ

⁹⁶ Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 71/0, část č. 1/8. Číslo návrhu: 1189. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-10-30]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=71>

konkrétního ustanovení promítne do ustanovení jiných nebo se nepromítne vůbec, by neměla hrát roli.

Závěrem jsem přesvědčen, že změnu hodnotí přínosně i insolvenční správci, kterým se tímto prodloužila lhůta např. k provedení soupisu majetkové podstaty na 90 dní.⁹⁷

K ust. § 390a InsZ

Do tohoto ustanovení byl vložen odstavec 7, který stanoví: „*Nikdo není oprávněn sám nebo prostřednictvím jiného za úplatu nebo jiné zvýhodnění obstarat, zprostředkovat nebo nabídnout obstarání či zprostředkování sepisu a podání návrhu na povolení oddlužení anebo také insolvenčního návrhu podle § 390 odst. 1 nebo další činnosti s tím nezbytně spojené.*“

S účinností od 1. 7. 2017 insolvenční zákon zapovídá dlužníkům (až na výjimky), aby si sami sepsali a podali insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení, popř. samotný návrh na povolení oddlužení. Ti mají možnost obrátit se buďto na akreditovanou osobu, popř. na jednu z taxativního výčtu fyzických osob⁹⁸, které si mohou za poskytnutou službu nárokovat přesně stanovenou odměnu ve výši 4.000,- Kč, resp. 6.000,- Kč⁹⁹. V praxi to tedy znamená, že poskytne-li dlužníku služby v oblasti oddlužení osoba odlišná od shora uvedených, dopustí se tím přestupku.

Rozšířením předmětného ustanovení podle slov místopředsedkyně Krajského soudu v Hradci Králové, JUDr. Jolany Maršíkové, dochází k rozšíření přestupku, a to z pouhého „*poskytování*“ služeb také na „*nabídnutí*“ nebo „*poskytnutí*“ služby. Dále se přestupku dle jejích slov dopustí osoba „*kteřá sama nebo prostřednictvím jiného za úplatu nebo jiné zvýhodnění obstará, zprostředkuje nebo nabídne obstarání či zprostředkování služby v oblasti oddlužení*“.¹⁰⁰

Osobně rozšíření předmětného ustanovení hodnotím pozitivně, jelikož se domnívám, že ještě více zredukuje činnost tzv. oddlužovacích agentur, jejichž snahou je především využít dlužníkovy špatné finanční situace a nabídnout mu za úplatu své služby spočívající v sepsání návrhu na povolení oddlužení.

---

⁹⁷ Srov. ust. § 217 a násl. InsZ

⁹⁸ Srov. § 390a odst. 1 InsZ

⁹⁹ Zvýšená odměna se týká společného oddlužení manželů

¹⁰⁰ Bulletin advokacie: stavovský časopis české advokacie. 2019 (5). str. 24. Praha: [Ústředí české advokacie], 1971. Dostupné také z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/archiv-cisel/>

Na druhou stranu považují odměnu ve výši 4.000,- Kč, resp. 6.000,- Kč za sepsání návrhu na povolení oddlužení za příliš nízkou. Z vlastní zkušenosti v této oblasti vím, že sepsání řádného návrhu včetně sestavení a připojení všech zákonem požadovaných příloh zabere zhruba 4-5 hodin právní práce. Do tohoto času započítávám jak první schůzku s dlužníkem, tak prostudování jeho podkladů a konečně i sepis samotného návrhu.

Jelikož se průměrná hodinová sazba pro fyzické osoby v advokátních kancelářích pohybuje v rozmezí 1–3 tisíc korun¹⁰¹, přičemž je obecně známo, že v Praze je tato sazba ještě vyšší, aby se sepisování dlužníkovra návrhu advokátovi vyplatilo, musel by být sepsán přibližně za 2 hodiny. To ve většině případů podle mého názoru není možné.

Logicky tak dochází k situacím, kdy se advokáti pokoušejí ust. § 398a odst. 3 obejít výkladem a nárokovat si odměnu vyšší. To vyústilo k podání kárných žalob ministra spravedlnosti na tyto advokáty.

K této problematice se také vyjádřila náměstkyně ministra spravedlnosti, JUDr. Klára Cetlová, která reagovala na zavádějící výklad vyjádření insolvenční sekce ČAK v tzv. výkladovém stanovisku k odměnám advokátů za sepis návrhů na povolení oddlužení.¹⁰² Konkrétně pak upozornila na problematiku vyhledání a rozboru dluhů dlužníka, které někteří advokáti považují za právní služby poskytované nad rámec činnosti nezbytně spojené se sepisem návrhu, a tedy mají za to, že si mohou za tyto služby nárokovat další odměnu.

Podle paní náměstkyně je postoj Ministerstva spravedlnosti k tomuto takový, že *„takovýto závěr by však byl zcela v rozporu s předmětnou právní úpravou, neboť bez této činnosti není možné návrh podle současné právní úpravy řádně sepsat, tedy se jedná o činnost nezbytně spojenou se sepisem návrhu.“*¹⁰³

Postoj Ministerstva spravedlnosti považují za zcela logický a opodstatněný, jelikož účelem stanovení konkrétní výše odměny je ochrana dlužníka před vysokými náklady za

---

¹⁰¹ LÉKO, K. Advokát vás určitě nezruinuje. Česká advokátní komora [online]. Praha: Design Impax, spol. s r.o., 23.5.2016 [cit. 2019-11-07]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=16023>

¹⁰² Výbory a sekce – sekce pro insolvenční právo: Výkladové stanovisko sekce pro insolvenční právo k odměnám advokátů. Česká advokátní komora [online]. Praha: Design Impax, spol. s r.o. [cit. 2019-11-11]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=18228>

¹⁰³ Bulletin advokacie: stavovský časopis české advokacie. 2019 (5). str. 22. Praha: [Ústředí české advokacie], 1971. Dostupné také z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/archiv-cisel/>

právní služby advokátů, nicméně nesouhlasím s konkrétně stanovenou odměnou ve výši 4.000,- Kč, resp. 6.000,- Kč. Podle mého názoru by měla být odměna jednoznačně vyšší.

Ředitel Insolvence 2008 a.s., Tomáš Valášek ve svém vyjádření pro portál Česká justice řekl, že podporuje iniciativu poslance Feriho na zvýšení odměny zejména ze dvou následujících důvodů: „*Důvody jsou, při zjednodušení, dva. Jeden je v tom, že subjekty, které mohou sepsávat návrhy jsou přehlcneny a druhý je v části tarifů, tedy odměny za sepsání návrhu. Odměna je tedy, když přihlédnete k pracnosti a časové náročnosti vypracování návrhu ze strany advokáta, za hranicí rentability.*“¹⁰⁴

Obdobný názor na zvýšení odměny zastává také předseda rady expertů Asociace insolvenčních správců a člen představenstva České advokátní komory, JUDr. Michal Žižlavský.

Ten uvedl, že „*zvýšení odměny je na místě. Její výše neodpovídá náročnosti práce advokáta, spojené se spisem návrhu, který je žalobou svého druhu. Dnes může do oddlužení vstoupit jen ten, kdo prokáže, že je schopen v průběhu pěti let zaplatit věřitelům alespoň třicet procent svých dluhů. Před vstupem do oddlužení advokát zkoumá jeho příjem a majetkové poměry. Kvalifikovaný sepis návrhu si vyžádá nejen právní, ale i ekonomické vyhodnocení situace dlužníka. Po zavedení povinného sepisu návrhů advokáty se zvýšila jejich kvalita.*“¹⁰⁵

Na základě vyjádření osob z řad odborné veřejnosti se domnívám, že se již brzy setkáme se znovuotevřením debaty nad výší částky za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení na půdě zákonodárce.

K ust. § 391 odst. 1 písm. b) a c) InsZ

Do nabytí účinnosti předmětné novely byl dlužník povinen do návrhu na povolení oddlužení uvést, *inter alia*, údaje o jeho očekávaných příjmech v následujících 5 letech a údaje o jeho příjmech za poslední 3 roky.

---

¹⁰⁴ FERI, D., Odměna právníkům za sepsání návrhu na oddlužení by se měla zvýšit. Česká justice [online]. Praha: Media Network s.r.o., 2018 [cit. 2019-10-20]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2018/05/feri-odmena-pravnikum-za-sepis-navrhu-oddluzeni-by-se-mela-zvysit/>

¹⁰⁵ FERI, D., Odměna právníkům za sepsání návrhu na oddlužení by se měla zvýšit. Česká justice [online]. Praha: Media Network s.r.o., 2018 [cit. 2019-10-20]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2018/05/feri-odmena-pravnikum-za-sepis-navrhu-oddluzeni-by-se-mela-zvysit/>

Nově se zavádí totožná doba pro obě stanovené povinnosti, a to v délce 12 měsíců. Důvodová zpráva k návrhu zákona počítala s přijetím koncepce, na základě které by dlužník po dobu maximálně obecné sedmileté doby plnil oddlužení splátkovým kalendářem se zpeněžením majetkové podstaty. Adekvátně k tomu se také navrhovalo, aby dlužník uvedl údaj o očekávaných příjmech v následujících 7 letech.¹⁰⁶ Nicméně k přijetí této varianty nedošlo.

Dle mého názoru, a z vlastní zkušenosti s jednáním s klienty – dlužníky při sepisování návrhu na povolení oddlužení vím, že původní tříletá doba byla pro dlužníky značně nevyhovující. Jednak proto, že sami většinou nepředpokládali, že se v následujících 3 letech ocitnou v takové finanční situaci, že na sebe budou podávat návrh na povolení oddlužení a z toho důvodu si ani neschovávali své výplatní pásky za každý měsíc, a také proto, že ze strany zaměstnavatele se dlužníci převážně setkají s neochotou zaměstnavatele tyto údaje dlužníku poskytnout. Z toho důvodu hodnotím dobu v délce 12 měsíců týkající se předchozích příjmů dlužníka za pozitivní změnu, která mu zjednoduší ve spolupráci s oprávněnou osobou tvorbu návrhu.

Na druhou stranu nesouhlasím se stanovením totožné doby pro očekávané příjmy dlužníka. Zejména s přihlédnutím k činnosti insolvenčního správce, který sestavuje zprávu pro oddlužení a předkládá ji soudu společně s návrhem na způsob řešení oddlužení¹⁰⁷, by mu měl být poskytnut delší výhled dlužnickových příjmů, a to nejméně v délce 2 let. Tyto údaje navíc slouží insolvenčnímu správci také pro stanovení předpokládaného plnění věřitelům při realizovaných způsobech oddlužení na základě kterého zhodnotí, který způsob je pro věřitele výhodnější.

Za logický protiargument k mé úvaze považuji tvrzení poslance Marka Výborného v jeho odůvodnění pozměňovacího návrhu ze dne 2. 10. 2018¹⁰⁸. Poslanec Výborný navrhoval, aby obsahem dlužníkovra návrhu byly údaje o aktuálních příjmech a o očekávaných příjmech dlužníka po schválení oddlužení. Za logické považuji zejména jeho odůvodnění, že návrh „*si klade za cíl maximálně přispět k procesní ekonomii*

---

¹⁰⁶ Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 71/0, část č. 1/8, jehož součástí je důvodová zpráva. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-10-28]. s. 25. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0#prilohy>

¹⁰⁷ Srov. § 398a InsZ

¹⁰⁸ Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 71/0, část č. 1/8. Číslo návrhu: 1367. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-10-30]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=71>

insolvenčního řízení. Jestliže má být zrušena 30% bariéra na vstupu do oddlužení, není zde na straně soudu prostor poměřovat event. uspokojení dlužníkůvých věřitelů, neboť oddlužení bude povoleno v zásadě všem.“ a dále, že „dojde ke snížení pracnosti při sepisování návrhu na povolení oddlužení a tím pádem i k zapojení dalších (dosud pasivních) sepisovatelů návrhů na povolení oddlužení (zejména z řad advokátů), pro které byla dosavadní odměna ve výši 4000, resp. 6000 Kč bez DPH neúměrně nízká ve vztahu k pracnosti s návrhem na povolení oddlužení.“ Ačkoliv jsou shora uvedené argumenty opodstatněné, a jsem přesvědčen o tom, že by sepsání návrhu na povolení oddlužení bylo v takovém případě jednodušší, přikláním se přesto k mé navrhované variantě v délce 2 let, která upřednostňuje potřeby insolvenčních správců a zájmy věřitelů.

K ust. § 392 odst. 1 písm. d) InsZ

Toto ustanovení bylo v odst. 1 rozšířeno o písm. d), které ukládá dlužníku připojit také čestné prohlášení, jehož obsahem je zjednodušeně řečeno, že si je vědom svých povinností a vynaloží veškeré úsilí k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů. Povinnost připojit předmětné čestné prohlášení reaguje podle důvodové zprávy k návrhu zákona zejména na zrušení minimální požadované míry uspokojení nezajištěných věřitelů v insolvenčním řízení a s tím spojenou potřebu zvýšit podvědomí dlužníků o jejich povinnostech.¹⁰⁹

Ačkoliv považuji zavedení této povinnosti za přínosné ve vztahu k věřitelům, k sepisovatelům návrhu nikoli. Při sepisování návrhů na povolení oddlužení se totiž stále více setkávám s otázkami dlužníků, které směřují na význam a důvod předmětného prohlášení a na důsledky jeho porušení.

Tyto konverzace značně prodlužují celkovou dobu jednání s dlužníkem a jelikož je za sepsání insolvenčního návrhu striktně vymezená výše odměny pro sepisovatele, která odpovídá zhruba dvěma hodinám právní práce, dochází k čerpání času určeného pro samotný sepis návrhu.

Naopak považuji pro dlužníky a sepisovatele návrhu za přínosné vypuštění povinnosti dlužníka předložit seznam jeho závazků. Provedená změna prakticky velmi zjednoduší

---

¹⁰⁹ Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 71/0, část č. 1/8, jehož součástí je důvodová zpráva. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-10-28]. s. 31. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0#prilohy>

a urychlí sepsání návrhu. K této změně se shodně vyjádřil i advokát Mgr. Jan Mašek¹¹⁰, který uvedl, že zpracování seznamu závazků mnohdy zabere více času než příprava samotného návrhu.

Obdobnou argumentaci pro zrušení této části ustanovení použili taktéž poslanci Taťána Malá a Patrik Nacher ve svém společném pozměňovacím návrhu ze dne 29. 8. 2019.¹¹¹ K tomu navíc dodali z mého pohledu další zajímavý argument, kdy konkrétně tvrdili, že *„ze zjištění pracovníků občanských a dluhových poraden vyplývá, že velká část dlužníků o svých dluzích nemá přehled, často z pochopitelných důvodů (je-li např. doručováno na adresu, kde se již nezdržují, nebo v případě osob potrestaných odnětím svobody).“* Shora uvedené argumenty dle mého názoru jednoznačně ukazují přínosnost provedené změny.

K ust. § 391 odst. 2, § 394a odst. 2, § 398 odst. 1, 3, 4, 5 a 6, § 399, § 400, § 401, § 402, § 406, § 407, § 409, § 412 InsZ

Nová právní úprava zavádí redukci v počtu možných způsobů, kdy od 1. 6. 2019 je možné řešit oddlužení pouze zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. K tomuto je také potřeba říct, že jak dosavadní, tak nová právní úprava se vztahuje výlučně na majetek dlužníka, který není zajištěn ve smyslu insolvenčního zákona, jelikož uspokojování pohledávek zajištěných věřitelů se tato změna nedotkne.¹¹²

O způsobu řešení oddlužení rozhodují nezajištění věřitelé na schůzi věřitelů, a to prostou většinou hlasů podle výše jejich pohledávek. Podstatné při hlasování na schůzi věřitelů je skutečnost, že pokud nedojde k výběru způsobu oddlužení podle předchozí věty, rozhodne o způsobu insolvenční soud, který musí vždy zvolit způsob plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.

Ačkoliv má dosavadní praxe v této oblasti není dostačující ke stanovení poměru úspěšnosti zvolení způsobu řešení oddlužení na schůzi věřitelů, domnívám se, zároveň

---

¹¹⁰ Bulletin advokacie: stavovský časopis české advokacie. 2019 (5). str. 28. Praha: [Ústředí české advokacie], 1971. Dostupné také z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/archiv-cisel/>

¹¹¹ Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 71/0, část č. 1/8. Číslo návrhu: 1191. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-10-30]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=71>

¹¹² Srov. § 398 odst. 2 poslední věta InsZ

s odkazem na vyjádření Mgr. Christiana Gryma, advokátního koncipienta ze dne 9.3.2019¹¹³, že se tak děje v naprostém minimum případů.

Logicky z toho tedy pro mě vyplývá, že zavedením takto nově konstruované právní úpravy se, vzhledem k shora uvedenému, stane plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty značně převažujícím, až téměř prakticky jediným způsobem oddlužení.

Další podstatnou změnu lze spatřovat v tom, že v případě, kdy bude zvolen druhý způsob řešení oddlužení, bude dlužník povinen vydat ke zpeněžení veškerý majetek náležející do majetkové podstaty, vyjma věcí uvedených nově v odstavci 6 ust. § 398 InsZ. Zejména nebude dlužník povinen vydat ten majetek, po jehož zpeněžení by se nedosáhlo uspokojení věřitelů, majetek, který nabyl v průběhu oddlužení a dále majetek označovaný jako tzv. podlimitní bydlení.

První ze shora uvedených výjimek podle mého názoru reflektuje neekonomičnost a neefektivnost zpeněžování majetku v situaci, kdy by z jeho výtěžku nemohlo dojít ani k úhradě nákladů na odměnu insolvenčního správce.¹¹⁴ V praxi by to totiž znamenalo, že dlužník bude zbaven svého majetku, nezajištění věřitelé nebudou nijak uspokojeni a státu vzniknou náklady na vyplacení odměny insolvenčního správce.

Poslední zmíněná výjimka záměrně vylučuje zpeněžení obydlí dlužníka za podmínky, kdy jeho hodnota nepřevyšuje hodnotu určenou podle prováděcího právního předpisu¹¹⁵ násobkem částky na zajištění obydlí v dlužníkově bydlišti. Toto právo dlužníka v porovnání s právem nezajištěných věřitelů, zvolit způsob oddlužení, lze identifikovat jako střet zájmů nezajištěných věřitelů na co nejvyšším možném uspokojení jejich pohledávek a zájmu dlužníka a samotné společnosti na jeho znovuzачlenění do aktivního ekonomicko-sociálního života.

Zjednodušeně lze říct, že buď dlužník přijde o vše, včetně svého obydlí, přičemž s tím je logicky spojená nutnost obstarat si obydlí náhradní, anebo mu obydlí zůstane a bude

---

¹¹³ GRYM, Ch. Co přinese oddlužovací novela insolvenčního zákona. Bulletin-advokacie [online]. 2019, 9.3.2019, 5 [cit. 2019-11-08]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/co-prinese-oddluzovaci-novela-insolvencniho-zakona?browser=full>

¹¹⁴ Podle ust. § 3 odst. 1 vyhlášky č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů... je minimální výše odměny insolvenčního správce stanovena na 45.000,- Kč

¹¹⁵ Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení, s účinností od 1. 6. 2019 byla novelizována vyhláškou č. 131/2019 Sb.

dlouhodobě postihován jeho příjem. Z ekonomického hlediska navíc při zachování dlužníkovy obydlí dojde k redukci fixních měsíčních nákladů na udržení minimální životní úrovně, které mohou být podle stanovených pravidel distribuovány mezi nezajištěné věřitele.

Ačkoliv se výše popsaná změna způsobů oddlužení promítla do insolvenčního zákona vcelku rozsáhlým způsobem, z praktického hlediska nebude mít, dle mého názoru, tak zásadní dopad.

Je podstatné si uvědomit, že v případě oddlužení nemajetných dlužníků téměř nikdy nedojde pouze ke zpeněžení majetkové podstaty, jelikož nebude co zpeněžovat, a tedy jediným vhodným způsobem bude plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. U majetných dlužníků je na druhou stranu jejich majetek většinou zajištěn, ať už bankou, popř. exekutorem, a jak už jsem uvedl výše, u těchto zajištěných věřitelů ke změně v uspokojování jejich pohledávek ze zpeněžení majetkové podstaty nabytím účinnosti novely nedochází.

V této souvislosti dále odkazuji na zajímavé právní hodnocení předmětného ustanovení místopředsedy Krajského soudu v Praze, JUDr. Jiřího Grygara, Ph.D.,¹¹⁶ ve kterém kritizoval nevhodnost použité terminologie v případě „vydání“ obydlí. Konkrétně lze podle jeho slov namítat, že „vydat lze dle hmotného práva pouze movité věci, a nikoliv nemovitosti (proto existuje žaloba na vyklizení), a procesní právo by nemělo používat hmotněprávní terminologii, pokud jí dává jiný obsah“ a dále, že „pro vydání je nutné vlastnické právo dlužníka k nemovitosti.“ Hmotněprávní úprava týkající se věcí je obsažena zejména v občanském zákoníku, přičemž podle předmětných ustanovení lze skutečně vydat pouze movité věci.¹¹⁷ Obdobný závěr z hlediska práva procesního lze dovodit i z judikatury NS ČR, kdy tento rozhodl, že „domáhá-li se vlastník vydání (vindikace) ve smyslu uchopení se držby nemovité věci (pozemku), musí znít žalobní petit na jeho vyklizení.“¹¹⁸ Ačkoliv souhlasím s názorem JUDr. Jiřího Grygara, Ph.D., týkajícího se nevhodnosti termínu „vydání“, neztotožňuji se s jeho argumenty.

---

¹¹⁶ Bulletin advokacie: stavovský časopis české advokacie. 2019 (5). str. 19. Praha: [Ústředí české advokacie], 1971. Dostupné také z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/archiv-cisel/>

¹¹⁷ Srov. § 1040 a násl. OZ a contrario

¹¹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 14. 8. 2008, sp. zn. 26 Cdo 3206/2006

Osobně spatřuji nevhodnost použitého termínu zejména v tom, že na první pohled indikuje povinnost dlužníka něco aktivně činit, konkrétně něco fyzicky předat insolvenčnímu správci ke zpeněžení. Nicméně skutečný smysl celého ustanovení je zcela opačný, jelikož se týká aktivní činnosti insolvenčního správce, který vytváří soupis majetkové podstaty, která je poté zpeněžena.

O fyzickém předání, popř. vydání věci dlužníkem lze hovořit až v případě zpeněžení jedním z možných způsobů podle ust. § 286 InsZ. U movitých věcí dlužník vydá fyzicky věc do dispozice nového vlastníka, u nemovitých věcí pak tuto vyklidí.

K ust. § 395 a § 397 odst. 2 InsZ

Změny těchto ustanovení se týkají podmínek, za kterých může insolvenční soud zamítnout dlužníkův návrh na povolení oddlužení. Nově zavedená pravidla tak reagují především na přechod dosavadní koncepce oddlužení založené na kvantitativních kritériích ke koncepci kvalitativní.¹¹⁹ Jejich cílem je, *inter alia*, omezit přípustnost oddlužení v případech, ve kterých je spatřováno jeho potenciální zneužití.

Z dosavadní právní úpravy byly zachovány podmínky pro zamítnutí návrhu v podobě nepoctivého záměru dlužníka a zjištěného lehkomyšlného nebo nedbalého přístupu dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení. Nad rámec těchto došlo předmětnou novelou k rozšíření o další podmínky, které zejména hodnotí dlužníkovo chování v době před podáním návrhu na povolení oddlužení.

Dlužník bude tedy nově povinen splatit vždy v plné výši alespoň pohledávky za majetkovou podstatou v podobě hotových výdajů a odměny insolvenčního správce¹²⁰, svým nezajištěným věřitelům částku ekvivalentní odměně insolvenčního správce a hotových výdajů, dále pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou v podobě pohledávek věřitelů na výživném ze zákona¹²¹ a pohledávku v podobě odměny osoby sepisující a podávající insolvenční návrh nebo návrh na povolení oddlužení¹²².

---

¹¹⁹ GRYM, Ch. Co přinese oddlužovací novela insolvenčního zákona. Bulletin-advokacie [online]. 2019, 9.3.2019, 5 [cit. 2019-11-08]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/co-prinese-oddluzovaci-novela-insolvencniho-zakona?browser=full>

¹²⁰ Srov. § 168 odst. 2 písm. a) InsZ

¹²¹ Srov. § 169 odst. 1 písm. e) InsZ

¹²² Srov. § 390a odst. 5 InsZ

Odbornou veřejností je tato povinnost taktéž nazývána jako tzv. bariéra 1 + 1. Stejně označení použil ve svém vyjádření k novele soudce a místopředseda Krajského soudu v Českých Budějovicích, JUDr. Ing. Zdeněk Strnad, Ph.D., MPA.¹²³ Ve svém vyjádření dále poukázal na možné přístupy určení absolutní částky, kterou bude dlužník povinen měsíčně splácet. Pokud by totiž insolvenční správce nebyl plátcem DPH, činila by jeho odměna 900,- Kč (750,- Kč + 150,- Kč). Stejná částka by připadla i nezajištěným věřitelům k rozdělení.

V případě, že insolvenční správce bude plátcem DPH, jeho odměna bude ve výši 1.089,- Kč (900,- Kč x 1,21). Je ale otázkou, kolik by v takovém případě dostali nezajištění věřitelé, jelikož se nabízí buďto zvýšená částka o DPH nebo částka ve výši 900,- Kč. Obdobně jako soudce Strnad se přikláním k nižší variantě. Důvodem je zejména samotné znění předmětného ustanovení, které odkazuje na ust. § 168 odst. 2 písm. a) InsZ, které výslovně uvádí „*hotové výdaje a odměnu insolvenčního správce*“. Naopak DPH je konstruováno jako jejich suplement, což vyplývá ze znění ust. § 38 odst. 1 InsZ „*...náleží mu k odměně a k náhradě hotových výdajů...*“

Poslední možnou variantou je interpretovat „1 + 1“ vždy jako součet částek ve výši 900,- Kč. V takovém případě by pak z celkových 1.800,- Kč po odečtení odměny insolvenčního správce a hotových výdajů včetně DPH zbyla pro nezajištěné věřitele částka ve výši 711,- Kč (1.800,- Kč – (900,- Kč x 1,21)).

Ztotožňuji se tedy se závěrem, který soudce Strnad ke shora uvedené problematice uvedl, a to, že „*je tedy evidentní, že zvolený přístup tak bude mít vliv nejen na to, kolik bude muset dlužník ve finále správci měsíčně jako minimální splátku poukazovat, ale i na to, kolik z této splátky fakticky připadne věřitelům dlužníka*“

Otázkou odměny insolvenčního správce a DPH se v minulosti opakovaně zabývala také rozhodovací praxe vrchních soudů, přičemž ve svých rozhodnutích vycházely vrchní soudy z nutnosti dlužníka dokladovat příjem postačující taktéž na úhradu DPH z odměny.¹²⁴

---

¹²³ Bulletin advokacie: stavovský časopis české advokacie. 2019 (5). str. 19. Praha: [Ústředí české advokacie], 1971. Dostupné také z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/archiv-cisel/>

¹²⁴ K tomu srov. usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 16. 7. 2015, sen. zn. 3 VSOL 410/2015, ze dne 25. 1. 2013, sen. zn. 2 VSOL 884/2012, ze dne 11. 10. 2012, sen. zn. 2 VSOL 503/2012, usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 7. 2016, sen. zn. 2 VSPH 1221/2016

Nově insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení v případě, že dlužníkovi bylo v posledních 10 letech před podáním předmětného návrhu pravomocným rozhodnutím přiznáno osvobození od placení pohledávek v předcházejícím oddlužení.

Zavedení této podmínky hodnotím pozitivně, a to zejména s ohledem na skutečnost, že po dobu účinnosti insolvenčního zákona bylo možné se setkat s dlužníky, kteří po úspěšném skončení oddlužení podali nový návrh na povolení oddlužení. Jelikož zákonodárce tento postup při tvorbě insolvenčního zákona nejspíše nepředvídal, absentuje právní úprava, která by tento postup reflektovala.

Subjektivně chápu oddlužení jako druhou šanci pro dlužníka, který se dostal to tíživé finanční situace a není vlastními silami schopen se z ní dostat. Současně je to z mého pohledu institut sloužící k nápravě a ponaučení dlužníka, aby byl v budoucnu více obezřetnější a jednal s větším rozmyslem. To ovšem nejde aplikovat absolutně.

Vzhledem k měnícím se hospodářským cyklům nejen v České republice, jejichž trvání je většinou v rámci několika let¹²⁵, lze předpokládat, že někteří dlužníci, ačkoliv jednali uváženě a obezřetně, se znovu dostali do finanční situace, ze které se bez pomoci nedostanou. Stanovená doba 10 let mezi dalším podaným návrhem na povolení oddlužení a okamžikem pravomocného osvobození dlužníka od placení pohledávek v předcházejícím oddlužení je podle mě přiměřená a dostatečně zohledňuje jak zájmy dlužníka, tak věřitele a společnosti.

Dále dojde k zamítnutí návrhu na povolení oddlužení ze strany insolvenčního soudu v případě, že v posledních 5 letech před podáním předmětného návrhu byl dlužníkům návrh na povolení oddlužení pravomocně zamítnut, oddlužení nebylo schváleno nebo bylo schválené oddlužení zrušeno, a to z důvodu, že jím dlužník sledoval nepoctivý záměr.

Za zajímavý praktický poznatek považuji tvrzení Mgr. Jana Maška, advokáta, který kriticky hodnotil procesní postavení dlužníka v případě, kdy insolvenční soud zruší oddlužení z důvodu nepoctivého záměru dlužníka.¹²⁶ Jelikož důvody pro zrušení

---

¹²⁵ Hospodářské cykly dneška: falešné signály. Finmag [online]. Praha: Partners Media, 2013 [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/ekonomika/277035-hospodarske-cykly-dneska-falesne-signalny>

¹²⁶ Bulletin advokacie: stavovský časopis české advokacie. 2019 (5). str. 19. Praha: [Ústředí české advokacie], 1971. Dostupné také z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/archiv-cisel/>

oddlužení nejsou zásadně zahrnuty do výrokové části příslušného soudního rozhodnutí, pro dlužníka bude nutné studovat jeho odůvodnění. Pro dlužníka tedy může v takovém případě nastat svízelná situace, poněvadž odvolací právo jen proti důvodům rozhodnutí mu nenáleží.¹²⁷

Z toho vyplývá, že pokud se dlužník bude chtít vyhnout v budoucnu této překážce oddlužení, „*bude nucen brojit odvoláním proti samotnému zrušení oddlužení, jakkoli by se jinak mohl ztotožňovat s přítomností dalších důvodů vedoucích k vydání předmětného rozhodnutí*“, jak sám advokát Mašek uvádí.

K samotnému obsahovému významu pojmu *nepoctivý záměr* je nutno dodat, že insolvenční zákon explicitně nestaví, co vše lze za nepoctivý záměr považovat. Obsah pojmu je dovozován zejména z judikatury. K tomu lze odkázat např. na rozhodnutí NS ČR¹²⁸, který, *inter alia*, označil za nepoctivé jednání dlužníka situaci, kdy „*dlužník v seznamu závazků zamlčel své zahraniční věřitele a že v seznamu svého majetku neoznačil majetek tvořený podíly v zahraničních společnostech, lze usuzovat na nepoctivý záměr dlužníka při oddlužení.*“

Jsem přesvědčen, že pokud by tento pojem byl do insolvenčního zákona vložen a alespoň demonstrativním způsobem vymezen, zvýšilo by se povědomí dlužníků o tom, jaké chování lze příkladmo považovat za nepoctivé a současně by vymezení podle mého názoru působilo na dlužníky preventivně.

Pro doplnění uvádím, že právní úprava oddlužení na Slovensku tento pojem demonstrativním způsobem explicitně vymezuje¹²⁹, přičemž shora uvedené neoznačení majetku dlužníka samotným dlužníkem je obdobně považováno za nepoctivé.

Absenci vymezení pojmu *nepoctivý záměr* se pokoušel odstranit poslanec Ing. Jan Bauer svým pozměňovacím návrhem ze dne 2. 10. 2018¹³⁰ v rámci legislativního procesu k předmětné novele. Ve svém odůvodnění argumentoval nejen přínosem pro dlužníka,

---

¹²⁷ Srov. § 202 odst. 3 OSŘ

¹²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 4. 2013, sen. zn. 29 NSČR 45/2013, uveřejněném pod číslem 86/2013 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek

¹²⁹ Srov. § 166g zák. č. 7/2005 Z. z., o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹³⁰ Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 71/0, část č. 1/8. Číslo návrhu: 1375. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-10-30]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=71>

nýbrž i pro insolvenčního správce a insolvenční soud. Zejména pak uvedl, že „*uvedení demonstrativního výčtu může rovněž přispět k operativnějšímu postupu insolvenčního správce a insolvenčního soudu při zjišťování nepoctivého záměru dlužníka*“.

Insolvenční soud zamítne také návrh na povolení oddlužení za situace, kdy dlužník v posledních 3 měsících před jeho podáním vzal svůj dříve podaný návrh na povolení oddlužení zpět. Zákonodárce tímto, dle mého názoru, sleduje dva základní cíle, a to dosažení stálosti vůle dlužníka projít úspěšně oddlužením a zamezení účelově podaných insolvenčních návrhů dlužníků v případě, kdy je proti nim vedené exekuční řízení, v rámci kterého má dojít k prodeji dlužníkovy majetku ve veřejné dražbě. Po zahájení insolvenčního řízení totiž nelze provést exekuci, a tedy nelze ani současně v rámci ní prodat majetek dlužníka ve veřejné dražbě¹³¹. Z toho důvodu musí být veřejná dražba zrušena a dlužník ještě před rozhodnutím insolvenčního soudu o insolvenčním návrhu vezme tento návrh zpět.

Ze všech uvedených přísných pravidel připouští zákon výjimku pro situace zvláštního zřetele hodné. Důvodová zpráva k tomuto ustanovení obsahuje dva příklady, kterých by se výjimka mohla týkat. Prvním z nich je situace, kdy se dlužník zavázal k vysokému plnění, přičemž od počátku bylo zjevné, že ho nebude schopný splácet. Dlužník tak učinil ovšem z důvodu nutné úhrady výloh léčby život ohrožujícího onemocnění v zahraničí, jelikož v České republice nebyla v daném okamžiku dostupná potřebná léčba. Navíc léčbu nebylo možné hradit ani dodatečně ze systému veřejného zdravotního pojištění.¹³² Jako druhý příklad je uvedena situace, kdy je dlužník zavázán k úhradě vysoké škody způsobené jeho nezletilým dítětem.

Nicméně jak jsem již uvedl výše, je to pouze insolvenční soud, který posoudí, zda konkrétní důvody dlužníka lze označit za důvody zvláštního zřetele hodné, přičemž doufám, že soudy budou při jejich uplatňování postupovat obezřetně.

Závěrem uvádím, že vládní návrh zákona počítal s ochranným mechanismem pro vysoce zadlužené dlužníky, kdy by 30% hranice pro povolení oddlužení byla zachována. Přičemž hraniční určovatel byl stanoven ve výši tisícinásobku existenčního minima

---

¹³¹ Srov. § 109 odst. 1 písm. c) InsZ

¹³² Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 71/0, část č. 1/8, jehož součástí je důvodová zpráva. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-10-28]. s. 34. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0#prilohy>

(v roce 2019 by tato částka činila 2.200.000, - Kč).¹³³ Nicméně v rámci legislativního procesu byla tato „pojistka“ odstraněna.

K ust. § 398 odst. 7 a 406 odst. 3 písm. f) InsZ

Zcela novou povinností, kterou může insolvenční soud na návrh insolvenčního správce dlužníku uložit, je povinnost využít v rozsahu nejvýše 100 hodin služby odborného sociálního poradenství, které poskytují registrovaní poskytovatelé sociálních služeb. Tato povinnost může být uložena pouze v případě, že způsobem oddlužení bude plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. Dlužník se proti takovému rozhodnutí nemůže odvolat.

Primárním cílem odborného sociálního poradenství je zvýšení kompetencí dlužníka v oblasti finanční a dluhové gramotnosti, zejména pak v oblasti domácího hospodaření a nakládání s majetkem. V případě, že dlužníkovi bude tato povinnost nařízena, může se obrátit na sociálního pracovníka na obecním úřadě obce s rozšířenou působností, jelikož těmto obcím je uložena povinnost zprostředkovat sociální služby na daném území.¹³⁴

Problematikou nařízeného využívání služeb sociálního poradenství se zabývala v uplynulých měsících i odborná veřejnost, přičemž bych rád vyzdvihl některé, pro mě zcela logické argumenty a možná rizika s tím spojená.

Patrik Nacher, poslanec a předseda sněmovního Podvýboru pro ochranu spotřebitele, je toho názoru, že samotné poradenství problémy dlužníků nevyřeší, nicméně může najít uplatnění u lidí, kteří opravdu potřebují pomoci. Konkrétně pak ve svém vyjádření uvedl, že *„člověk, který si insolvencí prošel a řádně ji ukončil, by měl přesně vědět co smí a nesmí. A pokud si není jistý, měl by mít možnost se o dalším postupu závazně informovat. Sama insolvence je spíše technickým prostředkem, jak se zbavit dluhů, ale sama o sobě nenaučí lidi řádnému a odpovědnému přístupu k financím a závazkům“*¹³⁵ Poslanec Nacher také navrhoval další možné způsoby, jak alespoň částečně zamezit opětovnému zadlužování dlužníků, kteří již insolvenčním řízením prošli. Jedním z nich bylo omezení

---

¹³³ Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 71/0, část č. 1/8, jehož součástí je důvodová zpráva. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-11-08]. s. 29. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0#prilohy>

¹³⁴ Srov. § 92 písm. a) a d) zák. č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

¹³⁵ Cesta k oddlužení může vést přes až 100 hodin povinného poradenství. Česká justice [online]. Praha: Media Network s.r.o., 2019 [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2019/03/cesta-k-oddluzeni-muze-vest-pres-az-100-hodin-povinneho-poradenstvi/>

přístupu těchto dlužníků po předem stanovenou dobu k některým druhům úvěru prostřednictvím bank, které by měly aktuální seznamy dlužníků, kteří již prošli insolvenčním řízením. Tímto omezením by se dlužníci měli naučit hospodařit výlučně s vlastními finančními prostředky. Ačkoliv mi tento návrh nepříjde z teoretického hlediska úplně zcestný, nedovedu si představit jeho realizaci v praxi.

Dalším z mého pohledu důležitým aspektem této problematiky jsou samotné náklady na poskytování sociálního poradenství. Jelikož zákonodárce do předmětného ustanovení zakotvil oprávnění dlužníka využívat nařízené služby bezplatně, ponese vzniklé náklady stát.

Zatímco v rámci průzkumu odhadu nákladů na jednu hodinu poskytovaných služeb dotázaní poslanci uvedli, že se bude jednat o cenu jedné hodiny v rozmezí 200,- Kč až 400,- Kč, dotázaní poskytovatelé služeb vyměřili cenu jedné hodiny ve výši 560,- Kč.¹³⁶

Pokud by tedy insolvenční soud v jednom roce nařídil 10.000 dlužníkům využít služby sociálního poradenství v plném rozsahu 100 hodin, znamenalo by to pro stát náklad ve výši 560 milionů Kč. Dle mého názoru by tyto finanční prostředky mohly být využity efektivněji. Dále je třeba brát v úvahu kapacitní možnosti těchto poskytovatelů v České republice. Podle Daniela Hůleho z organizace Člověk v tísni totiž odborní poradci už nyní evidují 10 a ž 20 lidí na čekací listině.¹³⁷

Ačkoliv nelze zcela odsoudit předmětnou právní úpravu, která by za určitých předpokladů mohla dlužníkům skutečně pomoci, stanovený maximální rozsah 100 hodin mi přijde zbytečný. Z toho důvodu bych stanovil rozsah minimálně poloviční, popř. upravil způsoby, jakými by poradenství mohlo probíhat. Konkrétně pak považuji za účelné vzdělávat dlužníky v rámci přednášek či seminářů, nikoliv individuálně.

---

¹³⁶ Cesta k oddlužení může vést přes až 100 hodin povinného poradenství. Česká justice [online]. Praha: Media Network s.r.o., 2019 [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2019/03/cesta-k-oddluzeni-muze-vest-pres-az-100-hodin-povinneho-poradenstvi/>

¹³⁷ Cesta k oddlužení může vést přes až 100 hodin povinného poradenství. Česká justice [online]. Praha: Media Network s.r.o., 2019 [cit. 2019-11-05]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2019/03/cesta-k-oddluzeni-muze-vest-pres-az-100-hodin-povinneho-poradenstvi/>

K ust. § 410 InsZ

Změnou toho ustanovení došlo k rozšíření popěrného práva dlužníka v případě řešení úpadku oddlužením, kdy podle nové právní úpravy může dlužník popřít pohledávku nejen nezajištěného věřitele, ale také zajištěného. Této problematice jsem se věnoval v kapitole 2.4. mé diplomové práce.

K ust. § 412a InsZ

Tímto ustanovením dochází k redefinování podmínek pro splnění oddlužení, přičemž obdobně jako u stanovení podmínek pro vstup do oddlužení, i zde zákonodárce opouští dosavadní koncepci v podobě závazné 30% hranice uspokojení nezajištěných věřitelů.¹³⁸

V případě, že bude oddlužení provedeno zpeněžením majetkové podstaty dlužníka, dochází k jeho splnění po obdržení zprávy insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení a současně pokud dlužník řádně splnil všechny povinnosti stanovené v rozhodnutí o schválení oddlužení.¹³⁹ Není zde rozhodné, jakého uspokojení dosáhli nezajištění věřitelé.

Zásadní změnu, a z mého pohledu i klíčový prvek nové koncepce oddlužení, spatřuji v případě oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. V tomto případě jsou totiž nově definovány tři stupně oddlužení, jímž odpovídá uspokojení nezajištěných věřitelů v určité míře během určité doby.

Totožně jako v dosavadní právní úpravě bude oddlužení splněno v případě, kdy dlužník splatí pohledávky nezajištěných věřitelů v plné výši. Druhý stupeň spočívá ve splacení alespoň 60 % pohledávek nezajištěných věřitelů v době 3 let. Konečně třetí stupeň pak spočívá ve splacení alespoň 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů v době 5 let.

Nicméně podmínka 30 % splacení pohledávek je zde stanovena jako vyvratitelná právní domněnka, jelikož zákonodárce stanovil v ust. § 412a odst. 1 písm. c) InsZ, že *má se za to, že tuto povinnost neporušil, jestliže v této době splatil nezajištěným věřitelům alespoň 30 % jejich pohledávek*“ Ze samotného znění tohoto ustanovení tak pro dlužníka

---

¹³⁸ Bulletin advokacie: stavovský časopis české advokacie. 2019 (5). str. 17. Praha: [Ústředí české advokacie], 1971. Dostupné také z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/archiv-cisel/>

¹³⁹ Srov. § 412a odst. 2 InsZ

vyplývá, že ani v případě, že uspokojí pohledávky nezajištěných věřitelů alespoň ze 30 %, nemá stoprocentní jistotu, že insolvenční soud konstatuje splnění oddlužení.¹⁴⁰

Bude tedy vždy záležet na úvaze insolvenčního soudu, zda posoudí chování dlužníka v oddlužení jako takové, při kterém vynaložil veškeré úsilí, které po dlužníkovi bylo možné spravedlivě požadovat, aby plně uspokojil pohledávky svých věřitelů.

S tím je také spojeno zpřísnění oznamovací povinnosti insolvenčního správce, který je v případě řešení úpadku dlužníka oddlužením povinen neprodleně předložit insolvenčnímu soudu zprávu o stavu insolvenčního řízení, lze-li důvodně předpokládat neplnění některé z podmínek odůvodňující zrušení schváleného oddlužení, popř. jiných skutečností rozhodných pro průběh tohoto řízení.¹⁴¹ Insolvenční správce má současně povinnost v písemné zprávě o splnění oddlužení uvést, zda doporučuje, aby insolvenční soud rozhodl o splnění oddlužení.

Podle mého názoru je vzhledem k odstranění 30% hranice minimálního uspokojení nezajištěných věřitelů nutné, aby byla po celou dobu trvání oddlužení v případě plnění splátkového kalendáře motivace dlužníka udržována, přičemž „nástroj“ v podobě vyvratitelné právní domněnky, a především úvaze insolvenčního soudu za podpory insolvenčního správce o tom, zda dlužník vynaložil ono veškeré úsilí, hodnotím přijatelně.

Je však otázkou, jak budou insolvenční soudy k tomuto „nástroji“ přistupovat a zda jim bude dosažen stanovený účel. Ačkoliv je primárním účelem insolvenčního řízení co nejvyšší uspokojení věřitelů, myslím si, že každý dlužník má nárok na právní jistotu v podobě ustálené rozhodovací praxe insolvenčních soudů. Mám tím na mysli zejména stanovení obdobných kritérií, podle kterých bude insolvenční soud nakonec rozhodovat o tom, zda konstatuje splnění oddlužení. Lze si totiž představit situaci, kdy dlužník po dobu celého insolvenčního řízení nebude insolvenčním správcem upozorněn na jakékoliv porušení, insolvenční správce po celou dobu řízení soud neupozorní na žádné takové zjištění, a insolvenční soud poté rozhodne o nesplnění oddlužení pouze z důvodu, že nebylo dosaženo 30% uspokojení nezajištěných věřitelů.

---

¹⁴⁰ Bulletin advokacie: stavovský časopis české advokacie. 2019 (5). str. 31. Praha: [Ústředí české advokacie], 1971. Dostupné také z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/archiv-cisel/>

¹⁴¹ Srov. § 36 odst. 3 až 5 InsZ

Mimo shora uvedené jsou v tomto ustanovení vymezené nově tzv. zvlášť zranitelné osoby, pro které platí částečně odlišný režim oddlužení, než pro běžné dlužníky. Za zvlášť zranitelné osoby lze ve smyslu insolvenčního zákona chápat starobní důchodce, pokud jim vznikl nárok na starobní důchod před schválením oddlužení a současně nárok trval po celou dobu schváleného oddlužení, a důchodce invalidní ve druhém nebo třetím stupni.

Předmětné ustanovení bylo do insolvenčního zákona vloženo na základě pozměňovacího návrhu poslankyně Mgr. Kateřiny Valachové, Ph.D., ze dne 10. 9. 2018.¹⁴² Poslankyně ve svém návrhu argumentovala zejména tím, že uvedené osoby jsou téměř vyloučené z pracovního trhu a nemají tedy možnost si obstarat jiný příjem než ten, který jim poskytuje stát. Z toho důvodu by jim měla být nabídnuta možnost rychlejšího oddlužení.

Ve vztahu k použité argumentaci paní poslankyně mě napadá několik otázek, na které jsem doposud nenalezl odpověď. *Z jakého důvodu byly vybrány pouze osoby pobírající starobní, popř. invalidní důchod?*

Proč není poskytnuta částečná úleva např. matkám samoživitelkám, které jsou taktéž závislé na příjmech poskytnutých státem a jejich uplatnění na pracovním trhu je prakticky obdobné, ne-li horší?

Ačkoliv souhlasím, že některé skupiny obyvatel by měly mít možnost rychlejšího oddlužení, neztotožňuji se s tím, jakých osob se to výlučně týká

Rád bych taktéž poukázal na kritický pohled JUDr. Jiřího Grygara, Ph.D., soudce, který se zabýval otázkou ústavněprávní konformity dané úpravy.¹⁴³ Obdobně shledal za problematický zejména okruh osob, kterým bude umožněno zrychlené oddlužení. Konkrétně pak uvedl, že vyjma invalidních a starobních důchodců, by měly mít stejnou možnost např. „osoby, které nabyly zletilosti ještě před dovršením věku 18. let nebo osoby blízké věku mladistvých, které nemají rodiče, vyrůstaly v ústavech, u pěstounů apod. a neměly ekonomické zázemí pro start svého pracovního života.“ Uprímně jsem zvědavý,

---

¹⁴² Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 71/0, část č. 1/8. Číslo návrhu: 1259. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-10-30]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=71>

¹⁴³ Bulletin advokacie: stavovský časopis české advokacie. 2019 (5). str. 20. Praha: [Ústředí české advokacie], 1971. Dostupné také z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/archiv-cisel/>

zda se v budoucnu bude Ústavní soud České republiky touto problematikou zabývat, a pokud ano, k jakému závěru dospěje.

Za problematické ve vztahu k předmětnému ustanovení považuji také absenci stanovení povinnosti dlužníka¹⁴⁴ vynaložit veškeré úsilí, které po něm lze spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů, jak je tomu v případě oddlužení u běžných dlužníků.

Je otázkou, zda zákonodárce na toto zapomněl nebo zda lze univerzálně aplikovat ust. § 412 odst. 1 písm. h) InsZ i na tyto skupiny osob. Současně je pro mě nejasné, jelikož pro tyto osoby není explicitně stanovena minimální míra uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů, zda na tyto osoby bude dopadat povinnost hradit v plné výši alespoň pohledávky vymezené v ust. § 395 odst. 1 písm. b) InsZ.

Doplnění předmětného ustanovení o shora uvedenou povinnost dlužníka, týkající se vynaloženého úsilí, by dle mého názoru bylo přínosné.

K ust. § 412b InsZ

Přerušení a prodloužení průběhu oddlužení jsou nové instituty a praktické nástroje, kterými insolvenční soud může zkrátit či prodloužit faktické trvání oddlužení.

Přerušit řízení může insolvenční soud z důležitých důvodů na návrh dlužníka nebo insolvenčního správce, a to nejdéle na dobu 1 roku. Podle JUDr. Jiřího Grygara, Ph.D. vychází samotné ustanovení z nesprávné teze, podle které by se snad přerušovalo oddlužení jako takové, nicméně jak sám uvádí, „*řízení nadále probíhá a přerušuje se pouze plnění jedné jediné povinnosti, a to povinnosti plnit splátky dle splátkového kalendáře.*“¹⁴⁵

Důležité pro dlužníka je, že se po dobu přerušování nevystavuje riziku nesplnění oddlužení v původně předpokládané době nebo riziku zrušení schváleného oddlužení pro neplnění podstatných povinností.¹⁴⁶

---

¹⁴⁴ Výlučně tzv. zvlášť zranitelné osoby

¹⁴⁵ Bulletin advokacie: stavovský časopis české advokacie. 2019 (5). str. 20. Praha: [Ústředí české advokacie], 1971. Dostupné také z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/archiv-cisel/>

¹⁴⁶ Srov. § 418 odst. 1 písm. a) InsZ

Přínos tohoto institutu spatřuji zejména v situacích, kdy má dlužník např. dlouhodobě naplánovaný lékařský zákrok, započal s čerpáním rodičovské dovolené, stal se mu těžký úraz apod., a tedy by nebyl schopný po určitou dobu plnit své povinnosti.

V souvislosti s přerušением průběhu oddlužení byla také potřeba vyřešit otázku nároku insolvenčního správce na odměnu a náhradu hotových výdajů po dobu přerušení. Na počátku legislativního procesu se navrhovalo několik variant, a to buďto zachovat odměnu v plné výši, snížit odměnu v závislosti na délce přerušení nebo dokonce po dobu přerušení insolvenčnímu správci odměnu nepřiznat.¹⁴⁷

Ačkoliv je pravděpodobné, že po dobu přerušení bude agenda insolvenčního správce snížena, nelze tvrdit, že insolvenční správce nebude povinen i v tuto dobu něco konat. Z toho důvodu mi přijde spravedlivé, aby byla odměna poměrně snížena. Ostatně podobným způsobem bylo určení výše odměny insolvenčního správce po dobu přerušení průběhu oddlužení zakotveno do vyhlášky č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, kdy mu byla odměna snížena o 70 %.¹⁴⁸

Přestože souhlasím obecně se snížením výše odměny, neztotožňuji se se snížením o 70 % pro všechny insolvenční správce. Myslím, že činnost insolvenčního správce by měla být posuzována vždy individuálně ve vztahu ke konkrétnímu dlužníku a potřebám, které v průběhu oddlužení vzniknou.

Z toho důvodu mi přijde vhodné, aby o konkrétní výši snížení rozhodl insolvenční soud ve smyslu ust. § 38 odst. 3 InsZ, přičemž maximálně by bylo možné odměnu insolvenčního správce snížit o stanovených 70 %.

V souvislosti s přerušением průběhu oddlužení bych rád zmínil pozměňovací návrh poslance Dominika Feriho ze dne 2. 10. 2018.¹⁴⁹ Ten navrhoval, aby bylo možné povolit přerušení průběhu oddlužení pouze v případě, že ze strany dlužníka již došlo k uspokojení alespoň 20 % nezajištěných pohledávek věřitelů, uplynula doba 3 let od schválení oddlužení, a to pouze na dobu nejdéle 6 měsíců.

---

¹⁴⁷ Desatero oddlužovací novely. Epravo.cz [online]. Praha: epravo.cz, 2019, 11.4.2019 [cit. 2019-11-05]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/desatero-oddruzovaci-novely-109074.html>

¹⁴⁸ Srov. § 3 odst. 3 písm. b) vyhlášky č. 313/2007 Sb.

¹⁴⁹ Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 71/0, část č. 1/8. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-11-3]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=71>

Ačkoliv chápu záměr, který poslanec Feri tímto sledoval, dle mého názoru by to popíralo samotný cíl tohoto institutu. Zejména v situaci, kdy se dlužníkovi přihodí v životě např. vážný pracovní úraz nebo mu vznikne potřeba akutní péče o osobu blízkou a insolvenční soud by mu nepovolil přerušení průběhu oddlužení jen z důvodu, že nemá splaceno alespoň 20 % pohledávek nezajištěných věřitelů, nebo že neuplynula doba 3 let od schváleného oddlužení, mi přijde nespravedlivé. Nakonec se navrhaná změna v konečném znění novely naštěstí nepromítla.

Prodloužení průběhu oddlužení naopak může insolvenční soud schválit pouze na návrh dlužníka, který je povinen takový návrh podat do uplynutí doby, která je rozhodná pro posouzení splacení pohledávek podle § 412a odst. 1, a tedy 3 nebo 5 let. Insolvenční soud může průběh oddlužení prodloužit opět pouze jednou, a to nejdéle o 6 měsíců.

Smyslem tohoto institutu je umožnit dlužníku dosáhnout požadované hranice uspokojení nezajištěných věřitelů ve stanovené 3 nebo 5leté periodě. Konkrétně pak lze uvést situaci, kdy dlužník po uplynutí 3 let od schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty uspokojí pohledávky nezajištěných věřitelů pouze z 55 %.¹⁵⁰

To by bez tohoto institutu znamenalo, že by dlužník automaticky vstoupil do oddlužení 5letého, aniž by s tím mohl něco udělat. Zavedením tohoto institutu tak může dlužník požádat insolvenční soud např. o prodloužení průběhu oddlužení o 3 měsíce, ve kterých by zbývajících 5 % splatil, a tím splnil podmínky pro konstatování splnění oddlužení v době 3 let podle § 412a odst. 1 písm. b) InsZ.

Myslím, že zavedení tohoto institutu je pro dlužníka přínosné a motivuje ho k tomu, aby svým nezajištěným věřitelům splatil jejich pohledávky co nejdříve. Na druhou stranu v tomto konkrétním případě to pro věřitele znamená, že ačkoliv mohlo dojít k vyššímu než 60% uspokojení jejich pohledávek v době 5 let, dostanou pouze 60 % za 3 roky a 3 měsíce od schválení oddlužení.

---

¹⁵⁰ Desatero oddlužovací novely. Epravo.cz [online]. Praha: epravo.cz, 2019, 11.4.2019 [cit. 2019-11-06]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/desatero-oddruzovaci-novely-109074.html>

3.2. Změny ve vztahu k insolvenčnímu správci a insolvenčnímu soudu

Změny provedené zák. č. 31/2019 Sb. se týkají zejména dlužníků samotných, nicméně s tím je logicky spojená činnost insolvenčního správce a insolvenčního soudu, která se musí nově nastavené koncepci oddlužení dostatečně přizpůsobit.

3.2.1. Dohled insolvenčního správce

Ve vztahu k insolvenčnímu správci se jedná zejména o zpřísnění jeho dohledu nad dlužníkem v insolvenčním řízení. Od 1. 6. 2019 je účinná vyhláška č. 121/2019 Sb., o materiálním vybavení a standardech výkonu funkce insolvenčního správce, která zrušila vyhlášky č. 355/2013 Sb. a č. 101/2015 Sb.

Předmětná vyhláška pak definuje, jakým způsobem má insolvenční správce vykonávat dohled nad dlužníkem. Zejména je tedy insolvenční správce povinen získávat informace o příjmech dlužníka, a to jak ze závislé činnosti, tak z podnikání nebo jiné samostatně výdělečné činnosti, sledovat poměry na místním trhu práce v okolí bydliště dlužníka za účelem následného požadování vyššího uspokojení věřitelů, v případě nezaměstnaného dlužníka zkoumat jeho snahu o získání příjmu, minimálně jednou za 3 měsíce zjišťovat u dlužníka, zda například nezískal nějaké hodnoty, a to zejména darem nebo dědictvím a také zjišťovat, zda oddlužením není sledován nepoctivý záměr dlužníka.¹⁵¹

Insolvenční správce by tedy neměl pouze brát za pravdivá všechna tvrzení dlužníka, zejména týkající se jeho příjmů, ale sám aktivně zjišťovat, zda by dlužník nemohl dosáhnout vyššího příjmu a tento po něm vyžadovat.¹⁵²

3.2.2. Odměna insolvenčního správce

Další změna, která dle mého názoru značně zasáhla do činnosti insolvenčního správce, je novelizace § 3 vyhlášky č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, týkající se odměny insolvenčního správce při oddlužení. V mé diplomové práci jsem již

---

¹⁵¹ Srov. § 15 vyhlášky č. 121/2019 Sb.

¹⁵² TRUHLÁŘOVÁ, M. Co přináší novela insolvenčního zákona v roce 2019. Portal.pohoda.cz [online]. Praha, 17.7.2019 [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/zakon-a-pravo/legislativa-pro-podnikatele/co-prinasi-novela-insolvenčního-zakona-v-nbsp:roce/>

na předmětné ustanovení narazil ve vztahu ke snížení odměny insolvenčního správce v případě přerušení průběhu oddlužení.

Nicméně změna nastala taktéž v případě odměny při oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, kdy se nově výše odměny odvíjí od výše výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele.¹⁵³ Dále je stanovena nejnižší možná odměna insolvenčního správce při tomto způsobu oddlužení, a to ve výši 20.000, - Kč. To ovšem platí pouze v případě, kdy bylo dosaženo výtěžku zpeněžením majetkové podstaty alespoň ve výši 20.000, - Kč.¹⁵⁴

3.2.3. Rozhodnutí insolvenčního soudu

Ve vztahu k insolvenčnímu soudu bych rád poukázal na ust. §§ 413 a 414 InsZ, které se týkají rozhodnutí o splnění oddlužení a rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení pohledávek.

Insolvenční správce provádí závěrečné hodnocení dlužníka v oddlužení, na základě kterého je povinen vypracovat písemnou zprávu o splnění oddlužení.¹⁵⁵ Obsahem této zprávy jsou tedy informace týkající se zejména toho, zda dlužník řádně plnil všechny povinnosti podle insolvenčního zákona a zda insolvenční správce doporučuje rozhodnout o splnění oddlužení.

Písemná zpráva o splnění oddlužení tímto získává, podle slov JUDr. Oldřicha Řeháčka, Ph.D., jakýsi kvalifikovaný charakter, nikoliv pouze informativní charakter typický pro průběžné zprávy o plnění povinností dlužníka v insolvenčním řízení.¹⁵⁶

Pokud insolvenční správce nedoporučí insolvenčnímu soudu rozhodnout o splnění oddlužení, přičemž svůj závěr řádně odůvodní, je insolvenční soud v případě opačného přesvědčení povinen uvést důvody, pro které vydá rozhodnutí o splnění oddlužení a rozhodnutí o osvobození dlužníka od placení pohledávek.¹⁵⁷

---

¹⁵³ Ministerstvo vydalo novou vyhlášku k odměňování insolvenčních správců. Česká justice [online]. Praha: Media Network, 22.3.2019 [cit. 2019-11-09]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2019/03/ministerstvo-vydalo-novou-vyhlasuku-k-odmenovani-insolvencnich-spravcu/>

¹⁵⁴ Srov. § 3 odst. 4 vyhlášky č. 313/2007 Sb.

¹⁵⁵ Srov. § 36 odst. 4 InsZ

¹⁵⁶ Bulletin advokacie: stavovský časopis české advokacie. 2019 (5). str. 30. Praha: [Ústředí české advokacie], 1971. Dostupné také z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/archiv-cisel/>

¹⁵⁷ Srov. § 413 odst. 2 InsZ

Z mého pohledu je pro dlužníka takto nastavená koncepce výhodná v tom smyslu, že i přesto, že insolvenční správce nedoporučí rozhodnout o splnění oddlužení, přichází tzv. druhá kontrola ze strany insolvenčního soudu, který může v konečném důsledku rozhodnout naopak.

Naopak v případě, kdy nejsou splněny podmínky pro rozhodnutí o splnění oddlužení, vydá insolvenční soud rozhodnutí, na základě kterého je dlužník povinen do doby vydání nové zprávy o splnění oddlužení měsíčně splácet nezajištěným věřitelům ze svých příjmů částku podle ust. § 398 odst. 3 InsZ.

Ve smyslu ust. § 414 InsZ je pak insolvenční soud povinen spojit rozhodnutí o splnění oddlužení s rozhodnutím o osvobození od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v tom rozsahu, ve kterém nebyly doposud uspokojeny. Jedná se o obligatorní spojení těchto rozhodnutí z důvodu procesní hospodárnosti. Rozsah osvobození je pak upraven v následujícím ust. § 416 InsZ.

3.2.4. K přechodnému ustanovení

Z doslovného znění přechodného ustanovení vyplývá, že pokud již bylo insolvenční řízení zahájeno a současně bylo již vydáno rozhodnutí o úpadku dlužníka před 1. 6. 2019, bude se aplikovat dosavadní právní úprava. Je však zajímavé, že předmětné ustanovení hovoří toliko o vydaném rozhodnutí o úpadku, nikoliv však o pravomocném rozhodnutí o úpadku.

Vezmeme-li tedy v úvahu situaci, kdy bude před 1. 6. 2019 vydáno rozhodnutí o úpadku, které bude ale následně na základě opravného prostředku zrušeno a věc vrácena k novému rozhodnutí soudu prvního stupně, mělo by se logicky postupovat podle dosavadní právní úpravy před nabytím účinnosti předmětné novely.¹⁵⁸ Je otázkou, zdali by tomu tak skutečně bylo.

Jelikož předmětnou novelou došlo i ke změně úpravy doručování, nabízí se také otázka, zda by měla být shora uvedená dvojkolejnost aplikována také ve vztahu

---

¹⁵⁸ Desatero oddlužovací novely. Epravo.cz [online]. Praha: epravo.cz, 2019, 11.4.2019 [cit. 2019-11-09]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/desatero-oddruzovaci-novely-109074.html>

k doručování. Podle JUDr. Jiřího Grygara, Ph.D. by tomu tak být mělo.¹⁵⁹ Obdobný názor zastává i Mgr. Bc. Tomáš Jirmásek, soudce na Krajském soudu v Praze.¹⁶⁰

V následující kapitole se zaměřím na celkové zhodnocení všech shora uvedených změn ve vztahu k dosavadní právní úpravě účinné do 31. 5. 2019 a vymezím ta ustanovení insolvenčního zákona, která by dle mého názoru měla být *pro futuro* změněna.

---

¹⁵⁹ Bulletin advokacie: stavovský časopis české advokacie. 2019 (5). str. 30. Praha: [Ústředí české advokacie], 1971. Dostupné také z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/archiv-cisel/>

¹⁶⁰ Novela insolvenčního zákona – verze 2019 – 8. Insolvence 2008: Insolvenční zóna [online]. Praha, 2019, 16.4.2019 [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: <http://www.insolvencnizona.cz/clanky/nazor-odbornika/novela-insolvencniho-zakona-verze-2019-8/>

4. Zhodnocení dopadu zák. č. 31/2019 Sb. a navrhované změny *de lege ferenda*

Tato kapitola je věnována zejména zhodnocení dopadu novely insolvenčního zákona z několika stěžejních hledisek, přičemž dle mého názoru považuji za důležité, vzhledem ke zvolené systematice mé diplomové práce, zhodnotit především hledisko ekonomické, zahrnující jednak dopad na ekonomickou situaci ve společnosti, tak i na porovnání výdajů a příjmů pro státní rozpočet České republiky, dále zhodnotit dopad ve vztahu k dlužníkům a věřitelům, jakožto účastníkům insolvenčního řízení a s tím i související dopad na činnost insolvenčních správců a insolvenčních soudů.

Jelikož předmětná novela nabyla ve většině změněných ustanovení účinnosti teprve 1. 7. 2019, budou moje úvahy v této kapitole spíše teoretické, nežli založené na provedených statistických šetřeních a analýzách. Nicméně v tuto chvíli již lze uvést i některé údaje, které odráží reálné dopady nového znění insolvenčního zákona.

V závěru kapitoly nastíním mnou navrhované změny některých ustanovení insolvenčního zákona *de lege ferenda*, která ačkoliv prošla předmětnou novelizací, jejich konečné znění není z mého pohledu příliš vhodné.

4.1. Dopad z ekonomického hlediska

Již sama důvodová zpráva ve své části týkající se předpokládaného hospodářského a finančního dosahu hodnotí, ačkoliv čistě teoreticky, ekonomický dopad předmětné novely jako pozitivní, a to zejména ve vztahu k podnikatelskému prostředí České republiky.¹⁶¹

Z větší části s tímto hodnocením souhlasím, jelikož hlavním cílem předmětné novely, zjednodušeně řečeno, je umožnit oddlužení širšímu okruhu osob, které se do nabytí účinnosti novely nacházely v dluhové pasti.

Pokud tyto osoby využijí nabízené šance v podobě tzv. osobního bankrotu, otevře se jim možnost se znovu začlenit do ekonomicko-sociálního života. To logicky s sebou

---

¹⁶¹ Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 71/0, část č. 1/8, jehož součástí je důvodová zpráva. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-11-08]. s. 18. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0#prilohy>

přinese vyšší nabídku výrobního faktoru v podobě lidské práce a s tím spojené vytváření pracovních míst k jejímu uspokojení. Z ekonomického hlediska lze také hovořit o zvýšení konkurenceschopnosti podnikatelských subjektů v souvislosti se zvýšením počtu jejich zaměstnanců.¹⁶²

Zároveň zvýšená nabídka pracovní síly zvyšuje konkurenční boj na pracovním trhu, což v důsledku může vyvolat poptávku po zvýšené kvalifikaci ze strany nezaměstnaných osob hledajících práci, aby tak zvýšily svoji hodnotu na tomto trhu a snadněji našly své uplatnění.

Pro podnikatelské subjekty se také nabízí vyšší šance na alespoň částečné uspokojení jejich dlouhodobě vymáhaných pohledávek v rámci exekučních řízení. Příliv finančních prostředků dosažených v průběhu oddlužení může iniciovat nové investiční záměry těchto subjektů a tím úměrně navyšovat makroekonomické ukazatele České republiky.

Ačkoliv se z mé strany jedná pouze o teoretické úvahy týkající se ekonomického dopadu na společnost, nelze zcela vyloučit, že shora uvedené skutečnosti se stanou v následujících několika letech realitou.

Ekonomický dopad novely ve vztahu k porovnání příjmů a výdajů státního rozpočtu by podle mého názoru mohlo být samostatným tématem pro novou diplomovou práci, jelikož lze v této souvislosti zmínit celou řadu příkladů, které buďto mohou deficit státního rozpočtu zvýšit nebo ho naopak redukovat.

Z mého pohledu považuji za zásadní příjem do státního rozpočtu zejména snížení počtu nezaměstnaných osob a s tím spojené nižší náklady v podobě sociální podpory. Ze závěrečné zprávy RIA vyplývá, že náklady vynakládané z veřejných rozpočtů na jednoho nezaměstnaného v roce 2014 činily průměrně částku ve výši 207.238,- Kč.¹⁶³

Při počtu 204,8 tis. nezaměstnaných osob v srpnu roku 2019¹⁶⁴ a při zachování vynaložených nákladů z roku 2014 získáme částku 44 mld. Kč, která, ačkoliv pouze

---

¹⁶² MIKOLÁŠ, Z. *Jak zvýšit konkurenceschopnost podniku: konkurenční potenciál a dynamika podnikání*. Praha: Grada, 2005. s. 173

¹⁶³ Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 71/0, část č. 1/8, jehož součástí je závěrečná zpráva RIA, str. 57. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0#prilohy>

¹⁶⁴ ČR - nezaměstnanost v srpnu... Kurzy.cz [online]. Praha: AliaWeb, spol. s r.o., 2019 [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/510383-cr-nezamestnanost-v-srpnu-je-nejnize-od-roku-1996-mira-se-drzi-na-2-7/>

orientačně, snižuje schodek státního rozpočtu každý rok. Snížením počtu nezaměstnaných osob by jednoznačně došlo k redukci vynaložených nákladů na tyto osoby a logicky přínos pro státní rozpočet.

Jako další potenciální příjem do státního rozpočtu lze spatřovat ve formě daně z příjmu fyzických osob. Jelikož osoby nacházející se v dluhové pasti nemají motivaci dosahovat legálních příjmů, a naopak se část z nich pohybuje v tzv. šedé ekonomice, znovuzачleněním těchto osob do ekonomického života v podobě získání pracovního místa a legálního příjmu by došlo ke zvýšení počtu daňových poplatníků a tím i ke zvýšení příjmů do státního rozpočtu.

Na druhou stranu je nutné zmínit, že ekonomické dopady předmětné novely na státní rozpočet se projeví i ve výdajích z tohoto rozpočtu. Jako první bych rád uvedl teoretické náklady na rozšíření soudního aparátu.

Jak jsem již uvedl v předchozích kapitolách mé diplomové práce, s nabytím účinnosti novely došlo k několikanásobnému zvýšení nápadu na insolvenční soudy v podobě podaných návrhů na povolení oddlužení.¹⁶⁵ Jelikož je kapacita administrativního aparátu insolvenčních soudů včetně kapacity soudců samotných limitována nejen jejich osobními schopnostmi, ale zejména počtem krajských soudů, které jsou věcně příslušné rozhodovat na prvním stupni v insolvenčních řízeních, lze předpokládat, že s přibývajícím nápadem do insolvenční agendy nebudou insolvenční soudy schopné kvalitně a včas v insolvenčních řízeních rozhodovat.

Logicky se tedy nabízí, že v průběhu následujících měsíců, popř. let dojde k rozšíření tohoto soudního aparátu. S tím jsou bezpochyby spojené i výdaje ze státního rozpočtu na jeho rozšíření. Těmito náklady se také zabývala Poslanecká sněmovna v závěrečné zprávě RIA, kdy je v této uvedeno, že v případě, že by v roce 2020 došlo ke zvýšení nápadu do insolvenční agendy o 40 % oproti roku 2017, zvýšilo by to celkové roční náklady zahrnující investiční, mzdové a provozní náklady o zhruba 127 mil. Kč.¹⁶⁶

---

¹⁶⁵ SIGMUND, A. Nulové oddlužení – ostrý start započal. Epravo.cz [online]. Praha: epravo.cz, 3.7.2019 [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nulove-oddluzeni-ostry-start-zapocal-109623.html>

¹⁶⁶ Sněmovní tisky: Sněmovní tisk 71/0, část č. 1/8, jehož součástí je závěrečná zpráva RIA, str. 59. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019 [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0#prilohy>

Další výdaj ze státního rozpočtu, který bych rád uvedl, vychází z poznatků obsažených v kapitole 3 mé diplomové práce. Jedná se o výdaj na úhradu nákladů za poskytování služeb sociálního poradenství.

Jako příklad jsem uvedl situaci, kdy by v jednom roce nařídil insolvenční soud 10.000 dlužníkům využití služeb sociálního poradenství v plném rozsahu 100 hodin. Pro státní rozpočet by to znamenalo výdaj v podobě 560 mil. Kč.

Jak jsem již zmínil v úvodu této kapitoly, konkrétních příkladů týkajících se příjmů a výdajů státního rozpočtu lze nalézt veliké množství. Pro účely mé diplomové práce jsem vybral pouze některé z nich, přičemž na základě shora uvedeného nemůžu v současné chvíli s jistotou říct, zda ekonomický dopad na státní rozpočet České republiky bude pozitivní či negativní.

4.2. Dopad na účastníky řízení

Přestože je zák. č. 31/2019 Sb. označován širokou veřejností jako tzv. oddlužovací novela¹⁶⁷, a tedy vyvolává na první pohled pocit, že všechna novelizovaná ustanovení insolvenčního zákona jsou výlučně ve prospěch dlužníka, rád bych se v této kapitole v návaznosti na podrobný popis jednotlivých změn v kapitole 3 zaměřil na celkové shrnutí jak výhod, tak i nevýhod pro dlužníky. Obdobně se pak budu věnovat výhodám a nevýhodám ve vztahu k věřitelům.

Účelem této kapitoly tedy není detailní popis té které výhody či nevýhody, ať už dlužníka či věřitele, nýbrž subjektivní zhodnocení výhod i nevýhod v širším měřítku a stanovení, kdo podle mého názoru z předmětné novely bude více „těžit“.

4.2.1. Dopad na dlužníky

Ve vztahu k dlužníkům, lze shrnout, že novela ve svém konečném znění otevírá proces oddlužení pro výrazně širší okruh osob, než pro který byl dosud dostupný. Snížené nároky na ekonomickou nabídku dlužníka vůči věřitelům považuji za jednu z nejpodstatnějších výhod, která novela přináší. Pokud tedy dlužník bude schopný, ať už z výtěžku zpeněžení svého majetku, anebo ze svých příjmů, uhradit v plné výši taxativně vymezené pohledávky, bude mu oddlužení povoleno.

---

¹⁶⁷ Bulletin advokacie: stavovský časopis české advokacie. 2019 (5). str. 17. Praha: [Ústředí české advokacie], 1971. Dostupné také z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/archiv-cisel/>

Současně může být dlužník, který řádně prošel celým procesem oddlužení a splnil zákonem požadované podmínky, zejména pak v souvislosti s plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty vynaložil veškeré úsilí, které po něm lze spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů, osvobozen od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení v tom rozsahu, ve kterém nebyly uspokojeny.¹⁶⁸

Výhodu spatřuji taktéž v možnosti zkráceného oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty v délce 3 let, pokud dlužník, *inter alia*, uhradí alespoň 60 % pohledávek nezajištěných věřitelů.¹⁶⁹ Zároveň může dlužník využít nově vzniklé instituty v podobě přerušení a prodloužení průběhu oddlužení.

V případě zpeněžení majetkové podstaty lze bez pochyby považovat za výhodu i zvýšenou ochranu dlužníkovy obydlí, pokud nepřesahuje hodnotu vymezenou ve vyhlášce č. 191/2017 Sb.

Zákonodárce dále zvýhodnil, oproti dosavadní právní úpravě, i ty dlužníky, které lze subsumovat pod skupinu zvláště zranitelných osob. Těmto je umožněno taktéž zkrácené oddlužení v délce 3 let, avšak bez nutnosti naplnění shora uvedené podmínky v podobě 60% uspokojení.

Z mého pohledu považuji za výhodu i novelizované znění ust. § 172 odst. 2 InsZ, které se týká podřízených pohledávek. Nově totiž za podřízené pohledávky, tj. pohledávky, které mají být uspokojeny až po uspokojení jiných pohledávek, případně ostatních pohledávek dlužníka, bude nutné považovat, laicky řečeno, příslušenství či smluvní pokutu, bude-li vyšší než původní dluh.

Naopak jako nevýhodu spatřuji zejména zrušení jednoho ze způsobu oddlužení v podobě splátkového kalendáře, kdy nově musí být plnění splátkového kalendáře obligatorně spojeno se zpeněžením majetkové podstaty. S tím je také spojena povinnost dlužníka, až na zákonem stanovené výjimky, vydat insolvenčnímu správci svůj majetek ke zpeněžení.¹⁷⁰

---

¹⁶⁸ Srov. §§ 413 a 414 InsZ

¹⁶⁹ Srov. §412a InsZ

¹⁷⁰ Srov. § 398 odst. 3 InsZ

Další nevýhodou pro dlužníky je možnost insolvenčního soudu nařídít jim využití služeb odborného sociálního poradenství.¹⁷¹ Ačkoliv chápu podstatu této možnosti, jsem přesvědčen, že mnozí dlužníci to budou považovat za zbytečnou ztrátu času.

Z pohledu dlužníka lze také jako nevýhodu spatřovat zpřísněný dohled insolvenčního správce nad jeho chováním v průběhu oddlužení. Dlužník tedy bude muset po určitou dobu, v závislosti na délce průběhu oddlužení, udržovat určitý standard svého chování a zejména přesvědčit insolvenčního správce, že víc už dlužník udělat nemůže. Jinak řečeno, insolvenční správce spolu s insolvenčním soudem musejí mít po skončení oddlužení za jisto, že dlužník vynaložil veškeré úsilí, které po něm bylo možné požadovat, k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů.

4.2.2. Dopad na věřitele

Pro věřitele je nepochybně výhodou prodloužení doby k přihlášení svých pohledávek do oddlužení. Nově stanovená doba v délce 2 měsíců tak zvýšila šanci všem věřitelům, aby včas stihli přihlásit své pohledávky.¹⁷²

Další výhodou spatřuji v tzv. bariéře 1 + 1. Pro věřitele to znamená, že dlužníkovi bude povoleno oddlužení pouze v případě, že v plné výši uhradí měsíčně alespoň částku, která odpovídá součtu hotových výdajů a odměny insolvenčního správce.

Jelikož je institut oddlužení nově umožněn širšímu okruhu osob, přičemž mnoho z těchto osob je exekvováno, pro věřitele, kteří mají v exekuci horší postavení se tak otevírá možnost alespoň částečného uspokojení jejich pohledávek v oddlužení. To vyplývá ze samotné podstaty oddlužení, kdy v tomto jsou pohledávky věřitelů uspokojovány poměrně, oproti exekučním řízením, kdy jsou pohledávky uspokojovány podle pořadí, v jakém byly zahájeny.¹⁷³

Za stěžejní nevýhodu pro věřitele považuji celý nově vzniklý koncept oddlužení, který z větší části opustil zohlednění kvantitativních kritérií a upřednostnil kritéria kvalitativní. Jsem přesvědčen o tom, že mnozí věřitelé spatřují v novelizaci především zvýšené riziko

---

¹⁷¹ Srov. § 398 odst. 7 InsZ

¹⁷² Srov. § 136 odst. 3 InsZ

¹⁷³ KARTNER, M. Vzájemný vztah insolvenčního a exekučního řízení. Epravo.cz [online]. Praha: epravo.cz, 21.1.2015 [cit. 2019-11-08]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vzajemny-vztah-insolvenčního-a-exekučního-řízení-96739.html>

zneužití institutu oddlužení ze strany dlužníka, přičemž tento názor považuji za oprávněný.

Zároveň na mě nový koncept oddlužení působí jako nástroj, který oslabil postavení věřitelů v oddlužení, a naopak posílil roli insolvenčního správce a insolvenčního soudu, přičemž pro věřitele nezbyvá nic jiného než se spoléhat na to, že jak insolvenční správce, tak insolvenční soud vyvinou maximální úsilí, aby zajistili věřitelům co nejvyšší uspokojení jejich pohledávek.

Ačkoliv by se nepochybně dalo nalézt větší množství výhod i nevýhod u obou účastníků řízení, vyzdvihl jsem pouze ty, které považuji za stěžejní a které dle mého názoru jednoznačně demonstrují, že dopad zák. č. 31/2019 Sb. je ve vztahu k dlužníkům značně příznivější.

4.3. Dopad na insolvenční správce a insolvenční soud

Závěrem této kapitoly bych rád zmínil také některé dopady na činnost insolvenčních správců a insolvenčních soudů, které považuji za podstatné.

Ve vztahu k insolvenčnímu správci došlo jednak ke změně výpočtu jeho odměny v případě oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, dále ke zpřísnění jeho dohledu nad chováním dlužníka v průběhu oddlužení, přičemž výčet činností, které je insolvenční správce povinen provádět, lze nalézt zejm. ve vyhlášce č. 121/2019 Sb.

Vzhledem ke shora uvedenému považuji jako jeden z cílů novely také docílit proaktivnějšího přístupu insolvenčního správce v průběhu oddlužení. Zejména pak donutit insolvenčního správce bedlivě zkoumat dlužníkovu chování v průběhu oddlužení, ověřovat pravdivost dlužníkových tvrzení a spolu s dlužníkem aktivně vyhledávat a následně dosáhnout vyšších příjmů za účelem vyššího uspokojení pohledávek věřitelů.

Pro insolvenční soud předmětná novela znamená především zvýšení nápadu do insolvenční agendy, což podle mého názoru vyvolá v následujících měsících vznik nových potřeb těchto soudů, zejména ve vztahu k nedostatečné kapacitě soudního aparátu.

Jak jsem již uvedl výše, zák. č. 31/2019 Sb. považuji za nástroj, kterým došlo k rozšíření pravomocí insolvenčních správců a insolvenčních soudů. To na druhou stranu

pro insolvenční soudy znamená, že musí každému oddlužení věnovat více času, kterého je podle mého názoru nedostatek. Logicky to ve mně vyvolává obavu, že čas, který nově budou insolvenční soudy věnovat oddlužení, bude čas, který „seberou“ jinde.

Ačkoliv novela přináší určitá řešení, jak potřebný čas pro insolvenční soudy získat, typicky ve zjednodušení doručování, a to převážně opuštěním zvláštního doručování účastníkům insolvenčního i incidenčního řízení a cestou šíření využívání povinných formulářů¹⁷⁴, tento krok podle mého názoru nebude stačit.

Domnívám se, přičemž upřímně doufám, že mé úvahy jsou mylné, že to povede k unáhlenému a nedostatečně skutkově podloženému rozhodování insolvenčních soudů vlivem zvýšeného tlaku na dodržování zásady rychlosti v insolvenčních řízeních.

4.4. Změny zák. č. 31/2019 Sb. *de lege ferenda*

V návaznosti na kapitolu 3 mé diplomové práce v této části uvedu ta ustanovení insolvenčního zákona, u kterých považuji změnu provedenou zák. č. 31/2019 Sb. za nedostatečnou, popř. ne zcela vyhovující. Jelikož jsem se ke všem níže uvedeným pozměňovacím návrhům dostatečně vyjádřil v předchozích kapitolách, uvedu pouze kurzívou, co konkrétně bych v daném ustanovení změnil.

K ust. § 391 odst. písm. b) InsZ

Navrhuji, aby dlužník uvedl do návrhu na povolení oddlužení *údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících 24 měsících.*

K ust. § 398 odst. 7 InsZ

Navrhuji, aby insolvenční soud na návrh insolvenčního správce mohl uložit dlužníku *povinnost využít v rozsahu nejvýše 50 hodin služby odborného sociálního poradenství...*

K ust. § 412a odst. 4. InsZ

Navrhuji, aby insolvenční soud vydal rozhodnutí o splnění oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty, jestliže nebylo zrušeno

---

¹⁷⁴ Bulletin advokacie: stavovský časopis české advokacie. 2019 (5). str. 16. Praha: [Ústředí české advokacie], 1971. Dostupné také z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/archiv-cisel/>

po dobu 3 let od schválení oddlužení *a dlužník vynaložil veškeré úsilí, které po něm bylo možno spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů;*

K ust. § 3 odst. 3 písm. b) vyhlášky č. 313/2007 Sb.

Navrhuji, aby předmětné ustanovení znělo: *b) se sníží podle uvážení insolvenčního soudu, nejvýše však o 70 %.*

Shora uvedené návrhy změn považuji z pohledu insolvenčního řízení za přínosné, a je jen otázkou, zda k nim prostřednictvím dalších novelizací skutečně nedojde.

Závěr

Diplomová práce se zabývala komplexním zhodnocením novely č. 31/2019 Sb., která zásadním způsobem změnila dosavadní koncepci institutu oddlužení. Z toho důvodu je taktéž označována odbornou veřejností jako tzv. oddlužovací novela. Vzhledem k rozsáhlosti a snadnějšímu reflektování provedených změn předmětnou novelou jsem se v první kapitole zaměřil zejména na popis průběhu oddlužení podle předchozí právní úpravy a zároveň metodou právní komparatistiky nastínil základní rozdíly ve vztahu k právním úpravám oddlužení na Slovensku a v Německu.

V následující kapitole jsem se dále zabýval shrnutím základních rysů a cílů novely a zaměřil jsem se na stěžejní důvody jejího vzniku. Ze získaných informací z této části diplomové práce, zejména pak z obsahu závěrečné zprávy RIA a z výsledků analýzy ekonomické situace fyzických osob v České republice, jsem došel k jednoznačnému závěru, že předchozí právní úprava insolvenčního řízení, především pak institutu oddlužení, neumožňovala dlužníkům, nacházejícím se v dluhové pasti, efektivně vyřešit jejich finanční situaci. Důsledkem absence vhodné právní úpravy je zjištěný každoroční nárůst exekvovaných osob v rámci exekučních řízení. Jelikož jedním z hlavních cílů novelizace bylo vytvořit vhodný nástroj, který by umožnil nadměrně předluženým dlužníkům jejich návrat do aktivního socioekonomického života, a tím i z celkového hlediska snížil schodek státního rozpočtu České republiky, podrobil jsem ve třetí kapitole novelizovaná ustanovení insolvenčního zákona právnímu rozboru a s přihlédnutím ke kritice některých soudců, advokátů, insolvenčních správců a dalším subjektům odborné veřejnosti jsem stanovil dílčí závěry o jejich vhodnosti a aplikovatelnosti.

Z těchto dílčích závěrů nepochybně vyplývá, že provedená novelizace insolvenčního zákona, spočívající zejména v novém nastavení minimální ekonomické nabídky dlužníka pro jeho věřitele a relativizování míry uspokojení jejich pohledávek, umožní využít institut oddlužení širšímu okruhu dlužníků. Tím novela naplnila jeden ze svých hlavních cílů. Na podporu tohoto závěru lze odkázat například na několikanásobný nárůst podaných návrhů na povolení oddlužení od nabytí účinnosti předmětné novely.

Na druhou stranu je již nyní jisté, že přijatá právní úprava vyvolává celou řadu aplikačních problémů, nezamýšlených důsledků a interpretačních otázek, na které jsem

v průběhu psaní mé práce upozornil. Konkrétně lze pak odkázat například na problematický výklad tzv. bariéry 1 + 1 v ust. § 395 odst. 1 písm. b) InsZ, otázku ústavněprávní konformity zrychleného oddlužení starobních a invalidních důchodců, terminologickou nevhodnost pojmu „vydání“ obydlí, dvojkolejnost právní úpravy způsobenou přechodným ustanovením a další.

Jelikož bylo cílem novelizace také snížení výdajů ze státního rozpočtu a pozitivně ovlivnit podnikatelské prostředí v České republice, je značná část mé práce věnována analýze jejího ekonomického dopadu. Z té pak vyplývá, že ve vztahu k podnikatelskému prostředí je spatřován přínos zejména ve zvýšení nabídky výrobního faktoru v podobě lidské práce, kdy se z provedených výzkumů předpokládá zvýšený zájem dlužníků o získávání legálních příjmů a tím logicky i nárůst poptávky po nových pracovních místech. Naopak ve vztahu k výdajům ze státního rozpočtu jsem přesvědčen, že novela insolvenčního zákona bude mít negativní dopad. Ačkoliv závěrečná zpráva RIA správně předpokládá redukcí výdajů sociální povahy v podobě dávek dlužníkům, zcela v ní absentují například nemalé náklady na financování nově vzniklých institutů, typicky využívání odborných služeb sociálního poradenství. Z toho důvodu považuji tento cíl novely za nesplněný.

Z pohledu věřitelů znamená předmětná novela upřednostnění zájmů dlužníků na poskytnutí zákonného řešení jejich situace na úkor práv věřitelů. Celkový koncept oddlužení opouští zohlednění kvantitativních kritérií výhodných pro věřitele a nahrazuje ho kritérii kvalitativními, které jsou bezpochyby ve prospěch dlužníkům. Těm je tak nově otevřen prostor pro zneužití institutu oddlužení, s čímž je logicky spojeno zvýšené riziko uspokojování pohledávek věřitelů a zpřísnění požadavků na dohled insolvenčních správců.

Závěrem a s odkazem na všechny shora uvedené argumenty jsem toho názoru, že přijaté změny týkající se zejména oddlužení (vyjma těch z mého pohledu problematických) jsou pro insolvenční prostředí celkově přínosné. Ačkoliv nebyly prozatím jednoznačně naplněny všechny zamýšlené cíle, ten hlavní cíl spočívající ve zpřístupnění oddlužení osobám nacházejícím se v dluhové pasti, byl naplněn.

Seznam zkratek

JŘIns	Vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů
OZ	Zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	Zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
InsO	Insolvenzordnung
InsZ	Zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
KR	Zák. č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii, a o zmene a doplnení niektorých zákonov
KV	Zák. č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání
DPH	Daň z přidané hodnoty
NSČR	Nejvyšší soud České republiky

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

- MIKOLÁŠ, Z. *Jak zvýšit konkurenceschopnost podniku: konkurenční potenciál a dynamika podnikání*. Praha: Grada, 2005. 198 s. ISBN 80-247-1277-6.
- HÁSOVÁ, J., MORAVEC, T., *Insolvenční řízení*. Praha: C. H. Beck, 2013. Právní praxe. 312 s. ISBN 978-80-7400-459-9
- KOZÁK, J. *Insolvenční zákon a předpisy související: komentář. 3. vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). 1668 s. ISBN 978-80-7552-135-4.
- SMOLÍK, P. *Oddlužení v právním řádu ČR. 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2016, 347 s. ISBN 978-80-7400-617-3.
- MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy. Vyd. 3., Praha: Leges, 2014. Glosátor. 864 s. ISBN 978-80-87576-80-9.*
- HÁSOVÁ, J. *Insolvenční zákon: komentář. 3. vydání*. Praha: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. 1824 s. ISBN 978-80-7400-691-3.
- SMRČKA, L., PLAČEK, J., SCHÖNFELD, J. *Insolvenční řízení (očekávání, realita a budoucnost insolvenčního zákona). 1. vyd.* Praha: Professional Publishing, Praha, 2015. 304 s. ISBN 978-80-7431-151-2.
- PACHL, L. *Insolvenční zákon s judikaturou*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. Zákony s judikaturou. 484 s. ISBN 978-80-7357-675-2.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

- Analýza problému a zvažování variant řešení... Vláda České republiky [online]. Praha: Vláda ČR, 2009 [cit. 2019-10-27]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/lrv/ria/klicove-kroky/klicove-kroky-procesu-ria-92531/>
- Mapa. Mapa exekucí [online]. Praha: Otevřená společnost, 2017 [cit. 2019-10-26]. Dostupné z: <http://mapaexekuci.cz/index.php/mapa-2/>

- Zprávy. CrefoPort [online]. Praha: Adams Creative, 2018 [cit. 2019-10-26]. Dostupné z: <http://crefoport.cz/blog/2019/01/10/vyvoj-insolvenci-v-ceske-republice-v-roce-2018/>
- Hospodářské cykly dneška: falešné signály. Finmag [online]. Praha: Partners Media, 2013 [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://finmag.penize.cz/ekonomika/277035-hospodarske-cykly-dneska-falesne-signalny>
- ČR - nezaměstnanost v srpnu... Kurzy.cz [online]. Praha: AliaWeb, spol. s r.o., 2019 [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/510383-cr-nezamestnanost-v-srpnu-je-nejnize-od-roku-1996-mira-se-drzi-na-2-7/>
- Cesta k oddlužení může vést přes až 100 hodin povinného poradenství. Česká justice [online]. Praha: Media Network s.r.o., 2019 [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2019/03/cesta-k-oddluzeni-muze-vest-pres-az-100-hodin-povinneho-poradenstvi/>
- KARTNER, M. Vzájemný vztah insolvenčního a exekučního řízení. Epravo.cz [online]. Praha: epravo.cz, 21.1.2015 [cit. 2019-11-08]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/vzajemny-vztah-insolvencniho-a-exekucniho-rizeni-96739.html>
- Výbory a sekce – sekce pro insolvenční právo: Výkladové stanovisko sekce pro insolvenční právo k odměnám advokátů. Česká advokátní komora [online]. Praha: Design Impax, spol. s r.o. [cit. 2019-11-11]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=18228>
- Bulletin advokacie: stavovský časopis české advokacie. 2019 (5). Praha: [Ústředí české advokacie], 1971. ISSN 1210-6348. Dostupné také z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/archiv-cisel/>
- LÉKO, K. Advokát vás určitě nezruinuje. Česká advokátní komora [online]. Praha: Design Impax, spol. s r.o., 23.5.2016 [cit. 2019-11-07]. Dostupné z: <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=16023>
- ŠINDELÁŘ, J. ČAV uspořádala symposium „regulace spotřebitelských úvěrů“ Asociace věřitelů [online]. Praha: AsociaceVeritelu.cz., 12.4.2016 [cit. 2019-10-25]. Dostupné z: <http://www.asociaceveritelu.cz/Aktuality/CAV-usporadala-symposium-Regulace-spotrebitelskych.aspx>

- OBST, R. Dopady novely insolvenčního zákona. Epravo.cz [online]. Praha: epravo.cz [cit. 2019-11-11]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/dopady-novely-insolvencniho-zakona-109101.html>
- FERÍ, D. Odměna právníkům za sepsání návrhu na oddlužení by se měla zvýšit. Česká justice [online]. Praha: Media Network s.r.o. 2018 [cit. 2019-10-20]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2018/05/feri-odmena-pravnikum-za-sepis-navrhu-oddluzeni-by-se-mela-zvysit/>
- GRYM, Ch. Co přinese oddlužovací novela insolvenčního zákona. Bulletin-advokacie [online]. Praha. 2019, 9.3.2019, 5 [cit. 2019-11-08]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/co-prinese-oddluzovaci-novela-insolvencniho-zakona?browser=full>
- TRUHLÁŘOVÁ, M. Co přináší novela insolvenčního zákona v roce 2019. Portal.pohoda.cz [online]. Praha, 17.7.2019 [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/zakon-a-pravo/legislativa-pro-podnikatele/co-prinasi-novela-insolvencniho-zakona-v-nbsp;roce/>
- Ministerstvo vydalo novou vyhlášku k odměňování insolvenčních správců. Česká justice [online]. Praha: Media Network s.r.o., 22.3.2019 [cit. 2019-11-09]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2019/03/ministerstvo-vydalo-novou-vyhlasuku-k-odmenovani-insolvencnich-spravcu/>
- SIGMUND, A. Nulové oddlužení – ostrý start započal. Epravo.cz [online]. Praha: epravo.cz, 3.7.2019 [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nulove-oddluzeni-ostry-start-zapocal-109623.html>
- Novela insolvenčního zákona – verze 2019–8. Insolvence 2008: Insolvenční zóna [online]. Praha: OmegaDesign, 2019, 16.4.2019 [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: <http://www.insolvencnizona.cz/clanky/nazor-odbornika/novela-insolvencniho-zakona-verze-2019-8/>
- Desatero oddlužovací novely. Epravo.cz [online]. Praha: epravo.cz, 2019, 11.4.2019 [cit. 2019-11-05]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/desatero-oddluzovaci-novely-109074.html>

3. Seznam právních předpisů

Čerpané z informačního systému Beck-online.

- Zákon č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Insolvenzordnung vom 5. Oktober 1994 (BGBl. I S. 2866), die zuletzt durch Artikel 24 Absatz 3 des Gesetzes vom 23. Juni 2017 (BGBl. I S. 1693) geändert worden ist
- Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii, a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Zákon č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách
- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů
- Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích)
- Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích
- Zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

- Vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 191/2017 Sb., o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení
- Vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů

4. Seznam použité judikatury

Čerpaná z informačních systémů ASPI, Beck-online a webové stránky <http://kraken.slv.cz/>.

- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 4. 2013, sen. zn. 29 NSČR 45/2013
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 3. 2011, sen. zn. 29 NSČR 12/2011
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 9. 2010, sen. zn. 29 NSČR 32/2010
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 3. 2012, sen. zn. 29 NSČR 32/2011
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 9. 2010, sen. zn. 29 NSČR 6/2008
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. 10. 2012, sen. zn. 29 NSČR 70/2012
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 7. 2011, sen. zn. 29 NSČR 35/2009
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 6. 2009, č.j. 1 VSPH 309/2009-A-23
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 8. 2010, č.j. VSPH 463/2010-A-113
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 16. 7. 2015, sen. zn. 3 VSOL 410/2015

- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 21. 1. 2013, sen. zn. 2 VSOL 884/2012
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 11. 10. 2012, sen. zn. 2 VSOL 503/2012
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 8. 7. 2016, sen. zn. 2 VSPH 1221/2016
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3509/2010
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 14. 8. 2008, sp. zn. 26 Cdo 3206/2006,
- Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 21. 4. 2016 ve věci C-377/14, Ernst Georg Radlinger a Helena Radlingerová proti INWAY a.s.

5. Seznam ostatních zdrojů

- Sněmovní tisk 71/0, část č. 1/8, k novele insolvenčního zákona, jehož součástí je důvodová zpráva a závěrečná zpráva RIA. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0#prilohy>
- Pozměňovací návrhy k vládnímu návrhu zák. č. 31/2019 Sb. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. Praha, 2019 Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=71>

Název diplomové práce v českém jazyce

Insolvenční řízení ve světle novely č. 31/2019 Sb.

Klíčová slova

insolvenční řízení, oddlužení, úpadek

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá komplexním zhodnocením novely insolvenčního zákona č. 31/2019 Sb. ve vztahu k předchozí právní úpravě. Důvodem pro zpracování tohoto tématu byla aktuálnost problematiky oddlužení ve vztahu k fyzickým osobám nacházejícím se v dluhové pasti a absence efektivního a legálního řešení jejich finanční situace.

V úvodní kapitole se práce věnuje popisu insolvenčního řízení a definuje podstatné znaky oddlužení. V další kapitole se autor zabývá stěžejními důvody vzniku a hlavními cíli předmětné novely, jakožto i zhodnocením vhodnosti a aplikovatelnosti novelizovaných ustanovení insolvenčního zákona.

Autor se v práci věnuje zejména novelizovaným ustanovením insolvenčního zákona, která mění celkový koncept oddlužení fyzických osob. Zároveň se autor zamýšlí nad aplikačními a interpretačními problémy spojenými s jednotlivými ustanoveními a navrhuje jejich řešení.

Závěrem autor pojednává o dopadech novelizace z hlediska právního, ekonomického a společenského a hodnotí, zda stanovené cíle novely byly splněny.

Název diplomové práce v anglickém jazyce

Insolvency proceedings in light of Act no. 31/2019 Coll.

Klíčová slova v anglickém jazyce

insolvency proceedings, debt discharge, bankruptcy

Abstract

This diploma thesis deals with a comprehensive assessment of the amendment No. 31/2019 Coll. to the Insolvency Act. in relation to the previous legislation. The reason for processing this topic was the topicality of debt discharge in relation to individuals in a debt trap and the absence of an effective legal solution to their financial situation.

In the introductory chapter, the thesis is devoted to the description of insolvency proceedings and defines the essentials of debt discharge. In the next chapter, the author deals with the main reasons for the adopting and the main aims of the amendment, as well as assessment of the suitability and applicability of the amended provisions of the Insolvency Act.

The author deals in particular with the amended provisions of the Insolvency Act, which change the overall concept of debt discharge of individuals. At the same time, the author reflects on the application and interpretation problems associated with individual provisions and proposes their solution.

Finally, the author discusses the legal, economic and social impacts of the amendment and assesses whether the objectives of the amendment have been met.